

Beleidskaders & Startnotities
Groote Heide - Dommelland
Deel A - Beleidskaders

Beleidskaders en Startnotities

Groote Heide - Dommelland

Deel A - Beleidskaders

datum: **02 december 2019**
projectnummer: **P02214**

Projectteam:
BvW MSc
RvO MSc
BC BSc

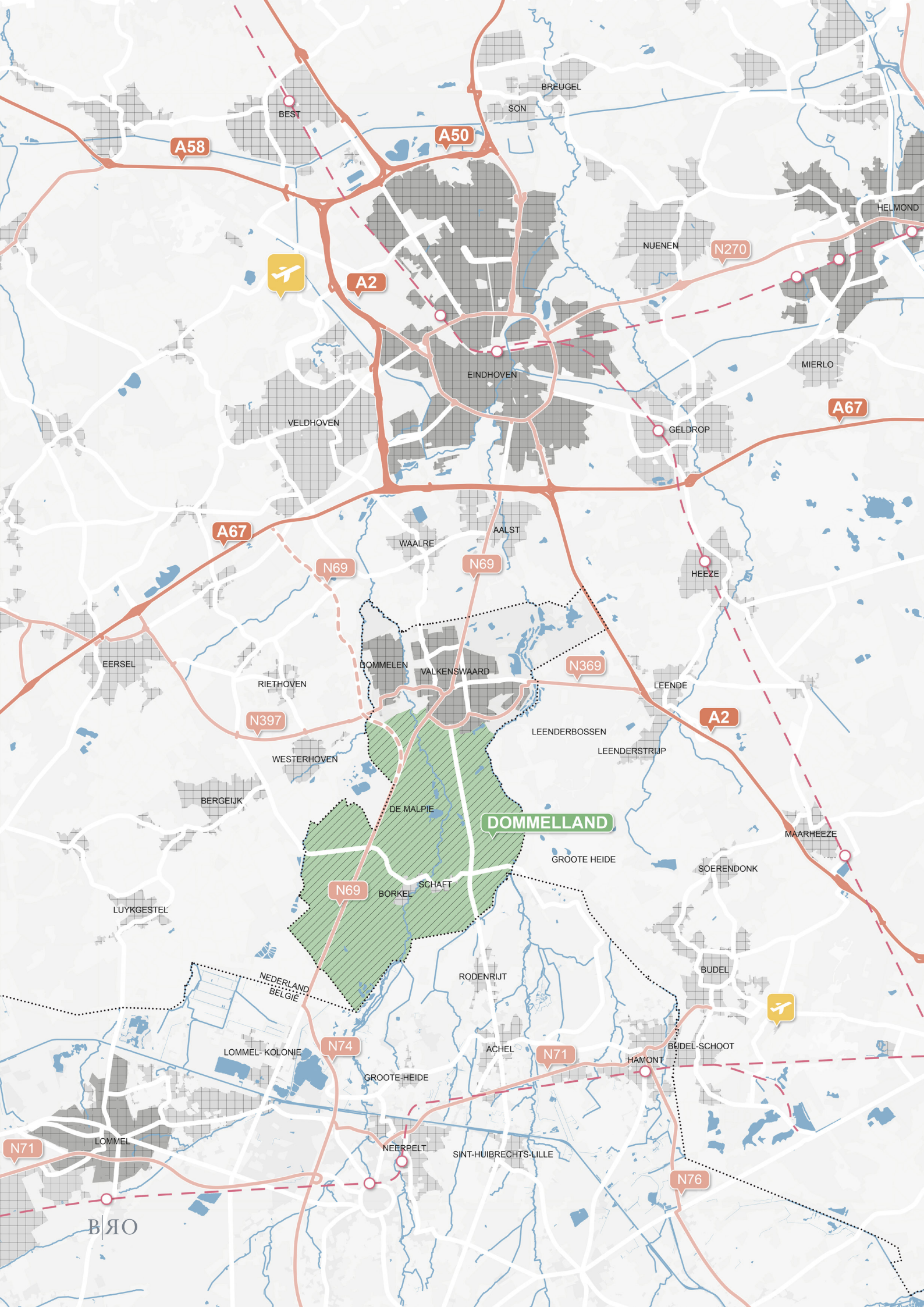
Ontwerpatelier BRO

Wij zien de Nederlandse leefruimte als een schaars collectief goed. Daarom vinden wij dat een ruimtelijke opgave nooit sec te benaderen is. Ons ontwerpatelier is ingericht met landschapsarchitecten, stedenbouwkundigen, ecologen, architecten en planologen om integraal te werken. Anders dan de tekentafel- en de beeldgerichte ontwerp bureaus richten wij ons daarbij op het social design door publieke en private belangen te verenigen waardoor grip en begrip ontstaat in het ontwikkelingsproces. Daarbij maken we visie's en zoeken we naar het evenwicht van bestaand naar nieuw beleid.

BRO Boxtel
Boscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl

INHOUDSOPGAVE

1. Algemeen	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Voortraject	5
1.3 Leeswijzer	13
2. Beleidskaders	17
2.1 Landschap	17
2.2 Natuur en ecologie	25
2.3 Werklocaties	29
2.4 Recreatie	35
2.5 Verkeer	39

DOMMELLAND

A58

A50

A2

N270

A67

A67

N69

N69

N369

N397

A2

N69

N74

N71

N76

N71

BRQ

1. | Algemeen

1.1 Inleiding

De gemeente Valkenswaard heeft in 2011 haar toekomstvisie vastgesteld. Hierin wordt kenbaar gemaakt dat zij de focus legt op ontwikkeling van de vrijetijdseconomie in een groene omgeving, waarbij Valkenswaard gezien kan worden als groen buitengebied voor de stedelijke regio. In de concretisering van deze eerste toekomstvisie is in 2013 de toekomstvisie Valkenswaard 2030 uitgewerkt. In deze toekomstvisie worden drie strategische keuzes gemaakt voor de toekomst van Valkenswaard. Naast de inzet op sociale cohesie en innovatie is de derde strategische keuze de ontwikkeling van Leisure & Pleasure in een groene omgeving. In 2030 moet dit er toe leiden dat veel recreanten De Malpie ontdekken en dat een grote publiekstrekker, zoals bijvoorbeeld Legoland, zich gevestigd heeft in het gebied.

In de afgelopen jaren is in diverse stappen steeds verdere invulling gegeven aan deze ambities uit de toekomstvisie. De laatste twee stappen die hiervoor zijn gezet, zijn de uitwerking van de gebiedsontwikkelingsvisie 'De Grootte Heide – Natuurlijk Avonturen Landschap' en het masterplan 'De Grootte Heide – Dommelland'. Dit laatste document is op 31 januari 2019 behandeld door de gemeenteraad.

Tijdens de raadsvergadering bleek al snel dat het masterplan Dommelland nog veel vragen met zich meebracht. Inhoudelijke vragen maar ook vragen over de wijze waarop participatie een plek heeft gekregen in het opstellen van dit masterplan en in de uitvoering van de in het uitvoeringsprogramma opgenomen projecten. Naar aanleiding van deze vragen is het raadsvoorstel middels een motie gewijzigd en is het masterplan enkel ter kennisgeving aangenomen. Aanvullend hierop is een motie ingediend waarin het college verzocht wordt een procesvoorstel uit te werken en ter besluitvorming aan te bieden aan de gemeenteraad. Naar aanleiding van deze motie zijn voorliggende beleidskaders en startnotities uitgewerkt.

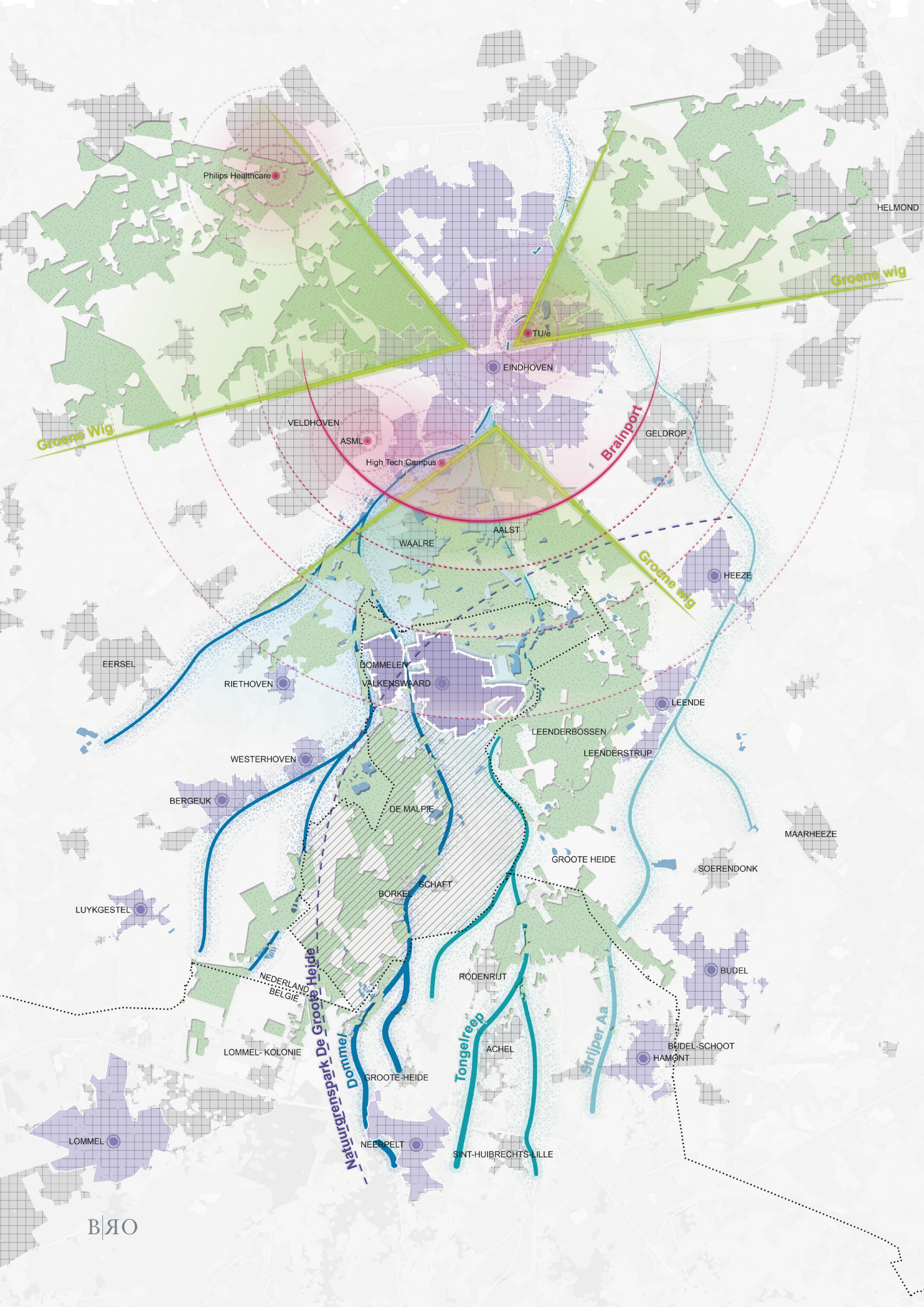
1.2 Voortraject

Alvorens vooruit te kijken naar de wijze waarop Grootte Heide - Dommelland verder ingevuld kan worden, wordt eerst kort teruggekeken op de afgelopen jaren. Hiermee worden de gemaakte stappen, van toekomstvisie tot masterplan Dommelland, in één tijdlijn overzichtelijk toegelicht. Hieruit zal ook blijken dat het masterplan Dommelland een logische vervolgstap is geweest op alle andere genomen stappen en dat de kaders die in het masterplan Dommelland gesteld worden, veelal volgen uit eerder vastgestelde visies en plannen.

2011 – Toekomstvisie vastgesteld

De gemeenteraad van Valkenswaard heeft op 22 december 2011 besloten om de Toekomstvisie gemeente Valkenswaard als leidraad te gebruiken bij toekomstige besluitvorming. Deze toekomstvisie is tot stand gekomen na een intensief proces dat al in 2007 gestart is. Hiervoor zijn vanaf 2009 tal van belangenorganisaties betrokken bij het opstellen van een visiedocument, waarin het wensbeeld van de gemeente uitgewerkt is. Aan de hand van vijf thema's is dit wensbeeld verder vormgegeven: wonen, werken, welzijn, vrije tijd en bestuur. Ten aanzien van vrije tijd is hier het volgende over meegegeven:

< Figuur 1 Regionaal netwerk (uit: Masterplan Grootte Heide - Dommelland, 2019)

Groene Wig

Groene wig

Brainport

Groene wig

Natuurpark De Grootse Heide

Tongelreep

Strijper Aa

“In 2030 zullen bestaande evenementen zijn doorontwikkeld, soms zijn ze vervangen voor nieuwe. Belangrijk is dat er voortdurend ruimte is voor het ontplooiën van nieuwe initiatieven die aansluiten bij het levendige Bourgondische karakter van onze gemeente” en “Daarbij kent Valkenswaard een zeer groene omgeving waar onder andere een grensoverschrijdende samenwerking met België bestaat. Deze groene omgeving is erg aantrekkelijk voor de toerist en recreant. Naast overnachtingsmogelijkheden zijn er vele activiteiten mogelijk in het groen. Daarbij staan technologische hulpmiddelen ter beschikking. De aanwezige voorzieningen in het groen staan altijd in balans met de ecologische waarden van het gebied. De combinatie van een bruisend centrum en groene omgeving zijn zowel voor de bewoner als de bezoeker enorm interessant (dagrecreatie en meerdaags verblijf)”.

In relatie tot de Brainport wordt gesteld dat mensen die in en rond Eindhoven wonen, er in 2030 voor kiezen om Valkenswaard te benutten als startplek voor vrijetijdsactiviteiten. Zij parkeren in Valkenswaard en benutten het buitengebied voor dagactiviteiten.

Bron: https://www.valkenswaard.nl/bestuur-en-organisatie/raadsvergaderingen_43073/item/raadsvergadering_207.html

2013 – Toekomstvisie ‘Valkenswaard 2030’

Nadat de thematische toekomstvisie in 2011 is vastgesteld, is deze in 2013 doorvertaald naar de Toekomstvisie Valkenswaard 2030. Ook hiervoor is een uitgebreid participatietraject doorlopen, waarbij in gesprek gegaan is met inwoners, werkateliers zijn georganiseerd en een enquête is uitgevoerd. Deze enquête is destijds door 573 inwoners ingevuld.

Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een toekomstvisie met drie pijlers: ‘Sociale cohesie’, ‘Innovatieve technologie’ en ‘Groene & innovatieve leisure & pleasure’. Deze drie pijlers zouden gezamenlijk de ‘quality of life’ in Valkenswaard bepalen. In een filmpje is toegelicht hoe de gemeente er in 2030 uit komt te zien, met onder andere 1 miljoen extra bezoekers, de komst van Legoland en recreëren in een groene omgeving, met De Malpie als het gouden ei van de gemeente. Valkenswaard zou in 2030 dan het recreatieve centrum zijn tussen Eindhoven, Leuven en Aken met verblijf- en dagrecreatie op hoog niveau, een directe verbinding met Eindhoven Airport en goede fiets- en wandelvoorzieningen. Ook de relatie tussen het buitengebied en het centrum wordt opnieuw benoemd.

Bron: https://www.valkenswaard.nl/bestuur-en-organisatie/toekomst-van-valkenswaard_44306/

2015 – Nota vrijetijdsbeleid 2015-2020

Een tweede stap in de invulling van de derde pijler uit de toekomstvisie, is de Nota Vrijetijdsbeleid 2015-2020 welke in de raadsvergadering van 28 mei 2015 is vastgesteld. Het primaire doel van dit beleid vormt de groei van de werkgelegenheid en economische betekenis van de sector. Hiertoe zijn een zestal subdoelen benoemd:

< *Figuur 2 Regionale positionering (uit: Masterplan Groote Heide - Dommelland, 2019)*

- meer bezoekers naar Valkenswaard trekken (2030: meer dan 1 miljoen);
- verlenging van de verblijfsduur van bezoekers;
- verhoging van de bestedingen door bezoekers;
- betere spreiding bezoekers over de seizoenen;
- toename van het recreatieve aanbod en dus aantal ondernemers;
- betere profilering van Valkenswaard als toeristische gemeente.

Om dit te bewerkstelligen moet er speciale aandacht zijn voor onder andere een grootschalige voorziening die een groot aantal bezoekers trekt en een leisurehotspot waarbij een combinatie van voorzieningen elkaar aanvullen en versterken. Met deze aandacht en de diverse doelen zijn een aantal beleidslijnen benoemd die de komende jaren in actieprogramma's uitgewerkt zullen worden.

Bij het opstellen van dit beleid zijn tijdens een creatieve sessie op 31 maart 2015 diverse recreatieve ondernemers uit de gemeente betrokken.

Bron: <https://www.valkenswaard.nl/document>.

[php?fleid=845996&f=1d90f4f417e12c9bfa99e31665a1970a&attachment=1&c=21265](https://www.valkenswaard.nl/document.php?fleid=845996&f=1d90f4f417e12c9bfa99e31665a1970a&attachment=1&c=21265)

2016 – Actieplan vrijetijdsbeleid Valkenswaard 2015-2017

In januari 2016 heeft het college van B&W het actieprogramma Vrijetijdsbeleid Valkenswaard 2015-2017 vastgesteld. Het actieprogramma is in februari 2016 met de gemeenteraad gedeeld. In dit actieprogramma is aandacht voor de strategische beleidslijnen uit het vrijetijdsbeleid 2015-2020 en wordt invulling gegeven aan vier beleidslijnen:

1. Voortzetten huidige inzet;
2. Witte vlekken in het aanbod invullen en quick wins realiseren;
3. Denken over de grenzen heen: regiobenadering met een prominente positie voor het Transnationaal Park Groote Heide als drager;
4. Ontwikkeling Eurocircuit en Leisurezone en pro-actieve inzet op beeldbepalend (grootschalig) aanbod (hierbinnen).

Ten aanzien van het masterplan Groote Heide - Dommelland wordt, ten aanzien van de beleidslijn rond de leisurezone, specifiek het volgende aangegeven:

“Als Valkenswaard haar toekomst wil bouwen op de vrijetijdssector, dan is het noodzakelijk dat er een vergroting van het aanbod komt. Een substantiële toename aan werkgelegenheid en bestedingen, kan enkel plaatsvinden indien er voorzieningen bij komen die gericht zijn op een groot aantal bezoekers. De leisurezone biedt hier kansen voor.”

Aanvullend wordt hiervoor aangegeven dat zowel het Eurocircuit, als het gebied dat eerder bestemd was voor het Bedrijventerrein Lage Heide reële mogelijkheden zijn voor de realisatie

van een Leisure & Pleasurezone. Op basis van een ontwikkelingsvisie en MER zou een 'recreatief bedrijventerrein' voor aansprekende toeristische initiatieven gerealiseerd kunnen worden.

Bron: <https://www.valkenswaard.nl/document.php?m=43&fileid=859939&f=9c4ca8bbeee19b39d8f36fde2a307926&attachment=0&c=52907>

2017 – Gebiedsontwikkelingsvisie 'De Grootte Heide, Natuurlijk Avonturen Landschap'

Dit actieprogramma heeft een vervolg gekregen in de gebiedsontwikkelingsvisie 'De Grootte Heide Valkenswaard, Natuurlijk Avonturen Landschap'. In deze gebiedsontwikkelingsvisie is onder andere gezocht naar de gewenste doelgroep, de unique selling points en een wenselijk gebiedsprofiel (actief buiten zijn). Tevens is het buitengebied van Valkenswaard vergeleken met enkele andere (soortgelijke) natuurgebieden. Op basis hiervan zijn randvoorwaarden voor succes uitgewerkt. Deze voorwaarden richten zich grofweg op vier categorieën:

1. Versterking natuurraamwerk;
2. Versterking recreatief raamwerk en verbinding dorp-buitengebied;
3. Waarde toevoegen met Leisurezone;
4. van Paardenboulevard naar Paardenvallei.

De gebiedsontwikkelingsvisie is in samenwerking met diverse experts en vertegenwoordigers uit de sector vrijetijdseconomie en natuur & landschap opgesteld. Hiervoor zijn een drietal sessies georganiseerd met diverse belangenbehartigers. Naast bekenden uit de Valkenswaardse samenleving zijn ook enkele experts op het gebied van leisure benaderd voor de invulling van de Valkenswaardse kansen en ambitie.

De gebiedsontwikkelingsvisie is, voorzien van een apart uitvoeringsprogramma, door de gemeenteraad behandeld op 20 april 2017. Hierbij is de visie wel vastgesteld en is het uitvoeringsprogramma ter kennisgeving aangenomen in afwachting op een passende beoordeling op de effecten van de Natura2000-gebieden in het gebied.

Bron: https://www.valkenswaard.nl/in-valkenswaard/de-groote-heidevalkenswaard_43544/item/de-groote-heide-natuurlijk-avonturen-landschap_64474.html

2019 – Masterplan Dommelland

Naar aanleiding van de wens om een beter integraal beeld te krijgen van onderlinge effecten is er uiteindelijk voor gekozen om de gebiedsontwikkelingsvisie verder te concretiseren in een Masterplan, het masterplan Dommelland. Alle uitgangspunten die tot nu toe geformuleerd zijn, hebben een plek gekregen in dit masterplan. Op basis van een uitvoerige analyse van het gebied zijn de diverse doelen op gebied van vrijetijdseconomie gekoppeld aan de versterking van het natuurraamwerk uitgewerkt in een integraal plan inclusief uitvoeringsprogramma, waarbij de 35 gedefinieerde projecten tevens voorzien zijn van verdere uitwerking. Onderdeel

hierbij is onder andere een saldobenadering van de te verwachten natuureffecten. Voorwaarde is immers dat de natuur per saldo niet mag leiden onder de toekomstige ontwikkelingen. Gezien de onduidelijkheid over de exacte invulling van onder meer de leisurezone, en de hoge kosten van een MER-procedure op de schaal van Dommelland is het echter niet haalbaar gebleken om binnen de gestelde kaders het plan te onderbouwen met een MER waarin de passende beoordeling van effecten op de Natura2000-gebieden volledig uitgewerkt zou zijn. Dit was al voor de aanbesteding van het masterplan bekend. Hetzelfde geldt voor de uitvoering van een Ruimtelijk-Economische Effecten Studie (REES).

Ten behoeve van het masterplan is een uitvoerig participatieproces doorlopen waarbij een extern kernteam gevormd is met enkele partners (gemeente Bergeijk, provincie Noord-Brabant, Natuurmonumenten, Waterschap de Dommel, ZLTO en BGTS De Grootte Heide). Tevens zijn er diverse gesprekken geweest met ondernemers en belangenbehartigers binnen de gemeente en zijn er gesprekken gevoerd met experts omtrent leisure en paardensport ten behoeve van de uitgevoerde marktverkenning.

Tot slot zijn er twee participatiebijeenkomsten georganiseerd voor eenieder die mee wilde denken over deze ontwikkeling. De eerste participatiebijeenkomst (in april 2018) werd door ca. 80 inwoners van de gemeente bezocht. De tweede bijeenkomst (in juni 2018) door ruim 200 inwoners. Hiervoor zijn alle bewoners en/of grondeigenaren van het buitengebied van Valkenswaard persoonlijk aangeschreven. Daarnaast zijn diverse betrokken partijen uitgenodigd. Alle input uit de bijeenkomsten is door adviesbureau BRO uitgewerkt in een participatiekaart die als onderlegger is gebruikt bij het opstellen van het masterplan.

Voor diegenen die het idee hebben gehad dat zij hun zegje niet hebben kunnen doen tijdens de inloopbijeenkomsten zijn aparte overleggen gevoerd. Denk hierbij aan overleggen met diverse ondernemers in het gebied, maar bijvoorbeeld ook met de Heemkundevereniging en dorpsinitiatief Borkel en Schaft. Dit soort gesprekken lopen nu nog steeds met betrokken partijen.

Bron: https://www.valkenswaard.nl/in-valkenswaard/actueel-dommelland_44831/

2019 – Raadsbehandeling Dommelland

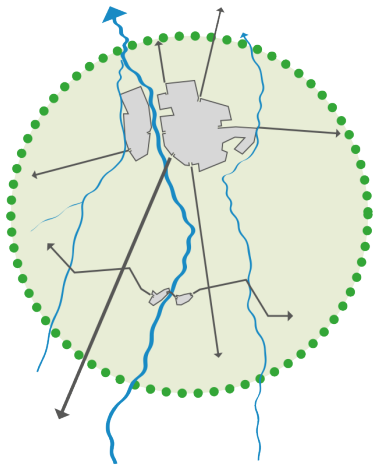
Na een eerste behandeling van het masterplan Dommelland in de commissievergadering, waarbij voornamelijk inhoudelijke vragen gesteld werden ten aanzien van het plan, werd op 31 januari 2019 het masterplan behandeld in de raadsvergadering. In tegenstelling tot de commissievergadering werden hierbij voornamelijk vragen gesteld over de zorgvuldigheid van de doorlopen procedure.

Tijdens de raadsvergadering bleek al snel dat het masterplan Dommelland nog veel vragen met zich meebracht. Inhoudelijk en over de wijze waarop participatie een plek heeft gekregen in het opstellen van dit masterplan en in de uitvoering van de in het uitvoeringsprogramma opgenomen projecten. Om deze vragen te adresseren is het raadsvoorstel middels een motie

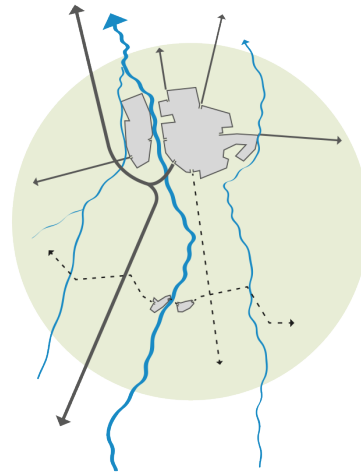
gewijzigd en is het masterplan enkel ter kennisneming aangenomen. Aanvullend hierop is een motie ingediend waarin het college verzocht wordt een procesvoorstel uit te werken en ter besluitvorming aan te bieden aan de gemeenteraad. Naar aanleiding van deze motie is dit procesvoorstel dan ook uitgewerkt.

Ten behoeve van dit procesvoorstel is een inventarisatieronde gedaan langs de raadfracties. De volgende conclusie is vervolgens de basis geweest voor het procesvoorstel: “Hoewel iedere fractie haar eigen opvattingen had, bleek er een duidelijke rode draad opgemaakt te kunnen worden uit de diverse gesprekken. Het Masterplan bleek veelomvattend en complex te zijn. De inhoudelijke lijn kan op goedkeuring rekenen, maar de hoeveelheid projecten en het bijbehorende financiële plaatje spraken niet tot de verbeelding. Mede daarom werden de projecten ook op verschillende wijzen geïnterpreteerd. Om dit te verbeteren wil men een beter zicht op de diverse onderdelen. Dit houdt in verdere concretisering van de thema's en de deelgebieden binnen Dommelland. Dat hierbij een spanningsveld ontstaat tussen het abstractieniveau van een masterplan en de concreetheid van projecten is duidelijk.” (uit: procesvoorstel Dommelland, 27-06-2019).

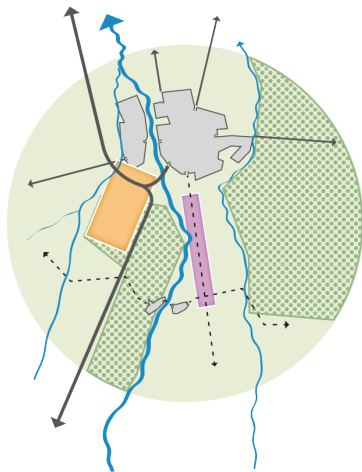
In het procesvoorstel is een voorstel gedaan om beleid en uitvoering van elkaar te scheiden, de beleidskaders uit het masterplan Dommelland te filteren en statnotities voor uitwerking van programma's op deelgebiedsniveaus op te stellen. De gemeenteraad heeft dit procesvoorstel geaccordeerd in haar vergadering van 27-06-2019. Het stuk dat nu voor u ligt, geeft invulling aan de hiermee gegeven opdracht.

Landschapspark
Eén herkenbaar landschapspark voor recreanten van Valkenswaard en daarbuiten

Autoluw
Doorgaand verkeer via N69. Geen sluipverkeer meer over Maastrichterweg en door Borkel & Schaft.

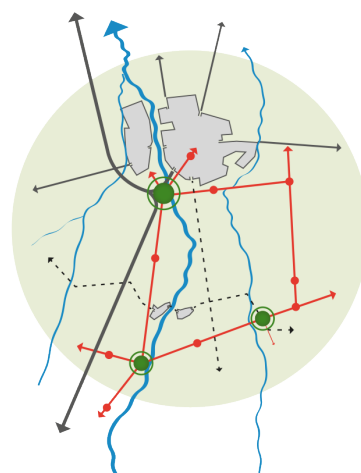
Leisure & Boulevard
In het landschapspark een cluster met Leisure en een boulevard met recreatieve en/of paarden(-gerelateerde) functies.

Natuur en Landschap
Natuur en landschap versterken in oost-west richting.

Natuurpoorten
Bestaande natuurpoorten opwaarderen en nieuwe groene entree toevoegen op strategische locatie.

Knopen en Netwerk
Bestaande en nieuwe recreatieve knopen optimaal verbinden in netwerk met natuurpoorten als centrum.

1.3 Leeswijzer

Een masterplan is een plan waarin de verschillende onderdelen en aspecten tot één onderling samenhangend geheel bijeengebracht zijn. In het masterplan Groote Heide – Dommelland worden daarom beleidskaders voor de uitvoering geschetst en vaak ook een voorstel voor de concrete uitvoering hiervan. De gemeenteraad wenst de beleidskaders en de uitvoering van projecten te splitsen. Met deze splitsing wordt beoogd dat de beleidskaders voor de verschillende thema's en in de verschillende deelgebieden helder worden zonder dat invulling gegeven wordt aan de projecten.

De beleidskaders en startnotities zijn gevat in twee afzonderlijke documenten, voorliggend document bevat deel B, de startnotities:

Deel A – Beleidskaders Groote Heide - Dommelland

Het masterplan Groote Heide – Dommelland is gebaseerd op meerdere beleidsstukken van de gemeente Valkenswaard en geeft daar, waar nodig, verdere invulling aan deze kaders. In voorliggend document zijn deze beleidskaders per thema afzonderlijk beschreven zodat deze niet langer verweven zijn met de invulling van concrete projecten. De thema's zijn uitgewerkt aan de hand van de volgende thema's:

- Landschap
- Natuur en ecologie
- Werklocaties
- Recreatie
- Verkeer

Deel B –Startnotities Groote Heide - Dommelland

Deze beleidskaders zijn vervolgens geprojecteerd op de vijf belangrijkste deelgebieden uit het masterplan. Hierbij worden de kaders per deelgebied gespecificeerd, maar wordt geen exacte invulling of locatie vastgelegd. Enkel de randvoorwaarden om tot een succesvol plan te komen. Deze deelgebieden zijn:

- Leisurezone;
- Boulevard en paardenzone;
- Natuurpoort De Malpie;
- Groene entree de Achterste Brug;
- Borkel en Schaft.

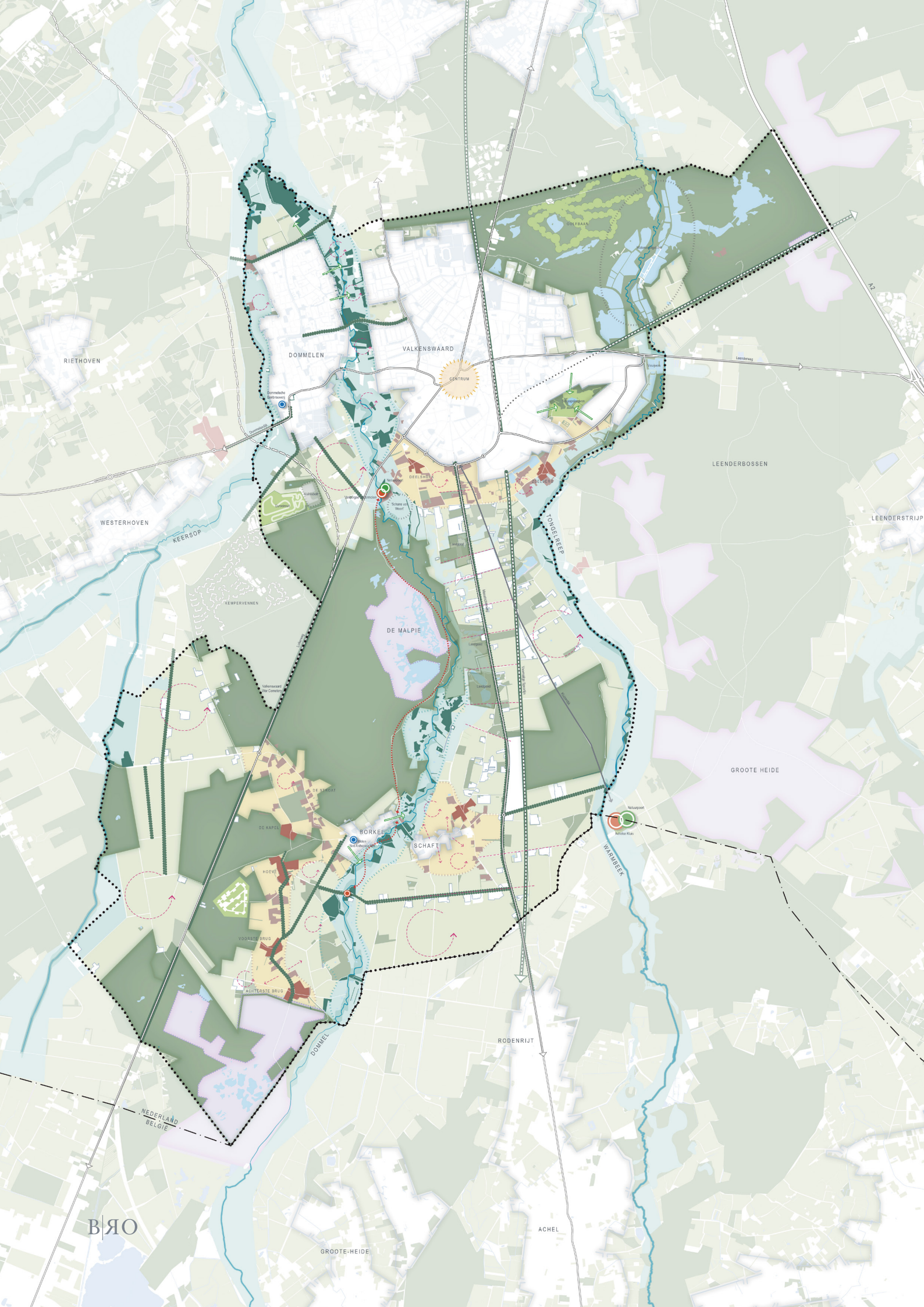
In het procesvoorstel werd nog gesproken over zes deelgebieden. Het zesde deelgebied was "Malpie, Plateaux en overige natuur". Tijdens het opstellen van de beleidskaders en de startnotities bleek het echter verstandiger om de natuurgebieden onder te brengen in andere deelgebieden, voornamelijk de deelgebieden "natuurpoort De Malpie" en "groene entree de Achterste Brug". Deze keuze is gemaakt omdat natuur (en landschap) zo een duidelijkere plek krijgt binnen andere ontwikkelingen en de uitwerking op deelgebied niveau integraler opgepakt kan worden.

< Figuur 3 Principetekeningen ontwerpgedachte Dommelland (uit: Masterplan Groote Heide - Dommelland, 2019)

De beleidskaders en startnotities zijn gebundeld tot twee afzonderlijke documenten en zijn onderdeel van hetzelfde project, maar afzonderlijk leesbaar. Er zit daarom soms overlap tussen de verschillende thematische beleidskaders en startnotities op deelgebiedsniveau. In het vervolgproces wordt in de vorm van werkateliers aan de slag gegaan met elk deelgebied. Het is daarom belangrijk dat elke afzonderlijke startnotitie het volledige verhaal omvat. Daarom is in deze rapportage bewust gekozen de overlap tussen de verschillende kaders en notities te behouden.

Deze startnotities bieden voldoende houvast om middels een uitgebreid participatieproces tot uitvoeringsprogramma's per deelgebied te komen. Het procesvoorstel voor participatie en de kaders hiervoor maken eveneens deel uit van de startnotities, evenals een globale financiële kostenraming voor de uitvoering van de uiteindelijke projecten.

In de voorliggende documenten wordt niet nader ingegaan op het Programma Aanpak Stikstof (PAS). In het kader van het masterplan Groote Heide – Dommelland is een PAS-plan opgesteld op welke wijze de voorziene maatregelen gerealiseerd kunnen worden in het kader van de PAS. Voor sommige onderdelen van het masterplan is mogelijk een maatwerkoplossing noodzakelijk. Momenteel is er veel onduidelijkheid omtrent de PAS. Zodra hier duidelijkheid over komt, kan ook bekeken worden wat de beste oplossing is om de benodigde ontwikkelruimte te creëren. Tevens wordt gewerkt aan de energietransitie binnen Valkenswaard. Hiervoor wordt momenteel onder meer gewerkt aan de regionale energiestrategie (RES). Om geen tegenstellingen in de verschillende beleidssporen te krijgen, is ervoor gekozen in de uitwerking van de beleidskaders en startnotities geen kaders te formuleren voor de energietransitie. Bij de uitwerking van Groote Heide – Dommelland zal aangesloten worden bij de kaders vanuit onder meer de RES zodra deze beschikbaar zijn.

RIETHOVEN

WESTERHOVEN

KEERSOP

DOMMELEN

VALKENSWAARD

CENTRUM

DEERSLIJK

DE MALPIE

BORKELEN

SCHAFT

LEENDERBOSSEN

LEENDERSTRIJP

GROOTE HEIDE

DE KAPEL

HOEVE

VOORSTE BRUG

ACHTERSTE BRUG

DOMMEL

JONGE REEP

WARBEK

RODENRIJT

ACHEL

GROOTE HEIDE

NEDERLAND
BELGIË

B|V|O

2.1 | Landschap

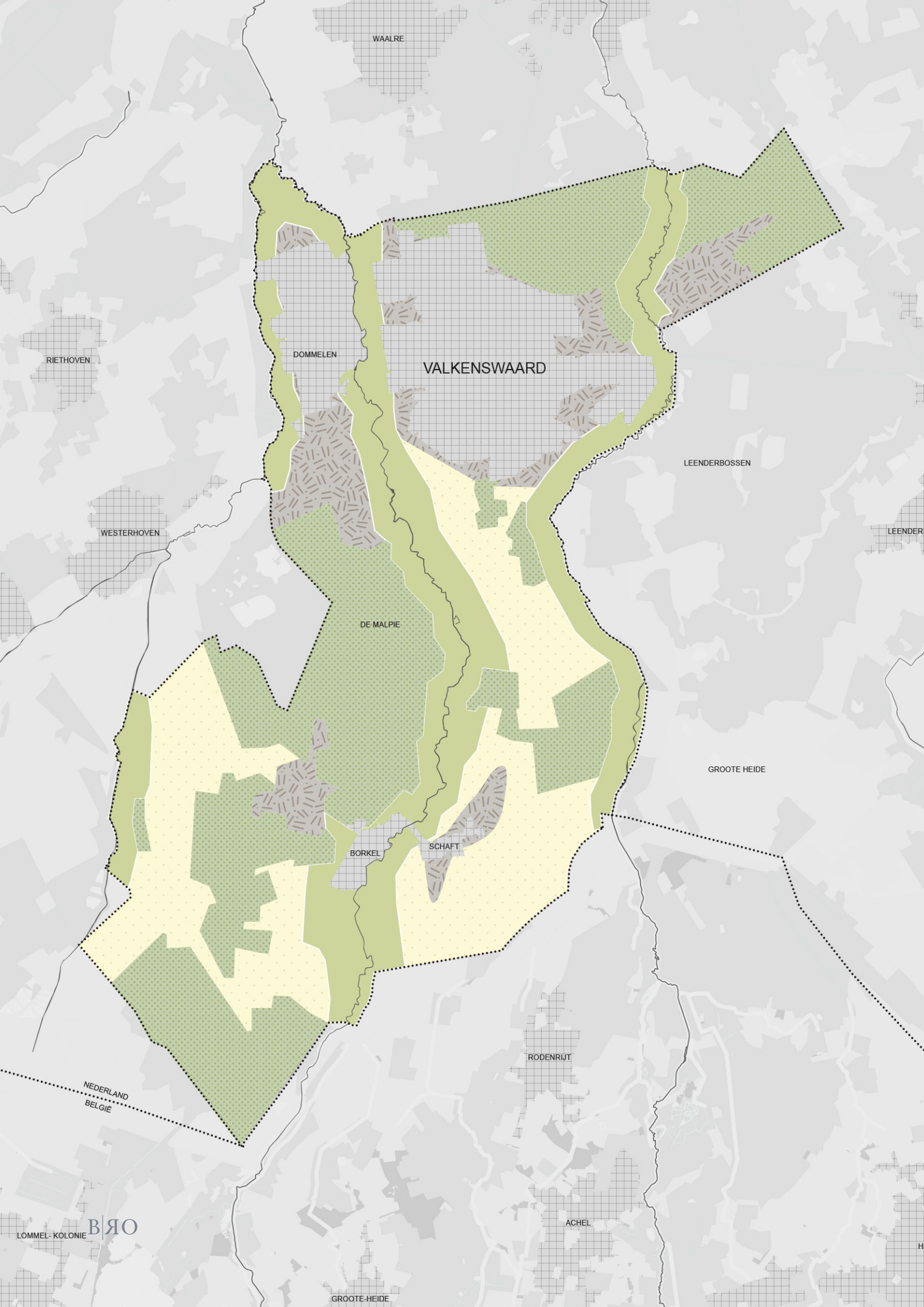
Ambitie:

- Dommelland benaderen vanuit de ontwerpprincipes van één groot landschapspark
- Streven naar uniek en herkenbaar landschap waarin ruimtelijke kwaliteit gewaarborgd wordt.
- Grootschalige en kleinschalige ontwikkeling inzetten als de aanjager voor landschapsversterking.
- Impact en versterking van het landschap geografisch koppelen.
- Behouden en versterken van kenmerkende Valkenswaardse landschapstypen:
 - Akkerdorpenlandschap
 - Beekdallandschap
 - Jonge ontginningen
- Uitvoeren en actualiseren landschapsontwikkelplan 2011-2020

LEGENDA

	Stedelijk gebied		Bebouwd gebied in jong ontginningslandschap
	Bossen		Bebouwd gebied in oud ontginningslandschap
	Heide		Belangrijke groenstructuren
	Water		Landschapselementen in jong ontginningslandschap
	Landgrens		Landschapselementen in oud ontginningslandschap
	Gemeentegrens		Open ruimte
	Beek		Zichtlijn
	Hoofdwegen		Uitloopegebied vanuit kernen
	Voormalige spoorlijn		Natuurpoort
	Jong ontginningslandschap		Belangrijk landmark
	Oud ontginningslandschap		
	Beekdallandschap		
	Buurtschap		

< Figuur 4 Gebiedskarakter: belangrijkste gebiedskenmerken in de huidige situatie (uit: Masterplan Grote Heide - Dommelland, 2019)

WALRE

RIETHOVEN

DOMMELEN

VALKENSWAARD

LEENDERBOSSEN

WESTERHOVEN

LEENDER

DE MALPIE

GROOTE HEIDE

BORKEL

SCHAFT

RODENRIJT

NEDERLAND
BELGIË

ACHEL

LOMMEL-KOLONIE BVO

GROOTE HEIDE

Uitwerking:

De keuze van de recreant en de toerist wordt sterk bepaald door het imago van de plaats van bestemming. Het landschap speelt een vooraanstaande rol in de marketing naar de binnenlandse en de buitenlandse toerist. Op dezelfde wijze als de regio Brainport als hightech metropool een eigen profiel in het Nederlandse landschap heeft, zo levert de uitvoering van het Groote Heide - Dommelland een bijdrage aan een herkenbaar landschapsprofiel van de regio Brainport voor expats, toeristen en recreanten. Vestigingscondities verbeteren wanneer natuur, bos en landschap in het gebied van een hoge(re) ruimtelijke kwaliteit zijn. Expats en inwoners van de Brainport-regio waarderen de aanwezigheid van rust, ruimte, activiteiten en makkelijk (tijdelijk) afstand kunnen nemen van het hoogstedelijk karakter van de stad als een kwaliteit van de woon- en bezoekregio. Groote Heide - Dommelland bevat alle elementen van beleving, rust, ruimte en specifieke kenmerken die regio Brainport tot een nog vollediger woon- werk- en recreëer-omgeving op een hoog niveau maken.

Groote Heide - Dommelland zet het Valkenswaardse landschap sterker op de kaart binnen en buiten de Brainport regio. Groote Heide - Dommelland wordt een gebied wat uniek is, een grote herkenbaarheid heeft, bezoekers aantrekt van binnen en buiten de regio en waarin tegelijkertijd ook de huidige unieke ruimtelijke kwaliteit van het Valkenswaardse landschap gewaarborgd blijft en waar mogelijk versterkt wordt. Om dit te bereiken wordt Groote Heide – Dommelland in de planuitwerking benaderd vanuit de ontwerpprincipes van één groot landschapspark: Park Dommelland, denk hierbij aan ontwerpprincipes zoals de bezoekersbeleving en de toegang via entrees.

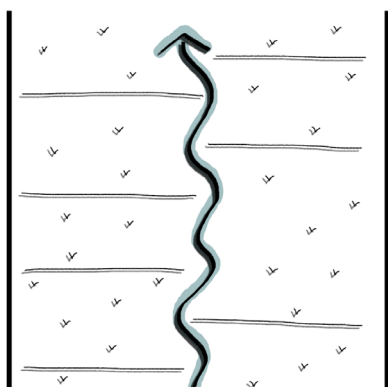
Om de kwaliteiten van het Valkenswaardse landschap te behouden en te versterken binnen de ontwikkelingen tot één Dommelland is het belangrijk de kenmerkende landschapskwaliteiten vast te leggen als kaders voor toekomstige ontwikkelingen. Het Valkenswaardse landschap wordt gekenmerkt door drie verschillende landschapstypen (akkerdorpenlandschap, beekdallandschap en jonge ontginningen, (zie afbeelding 5) die nauw verband houden met de historische ontwikkeling, bodemkenmerken, reliëf en waterhuishouding. Om de karakteristieken van deze verschillende landschapstypen te behouden en waar mogelijk te versterken is in 2011 het 'Landschapontwikkelplan Valkenswaard 2011-2020' vastgesteld. De kaders voor het thema landschap in relatie tot Groote Heide - Dommelland zijn in lijn met dit landschapontwikkelplan. Een schematische voorbeelduitwerking van de landschapsversterking per landschapstype is weergegeven in afbeeldingen 6 t/m 14. Het landschapontwikkelplan verloopt echter in 2020. Dit plan dient op basis van de uitkomsten van het participatieproces geactualiseerd te worden en aangevuld te worden met de doelstellingen van Groote Heide - Dommelland. Dit kan

LEGENDA

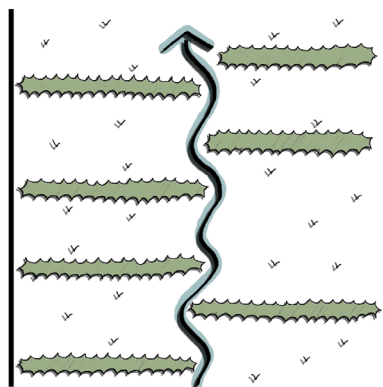
- Beekdal landschap
- Jonge ontginningen
- Akkerdorpenlandschap

< *Figuur 5 Analysekaart landschapstypen (uit: Masterplan Groote Heide - Dommelland, 2019)*

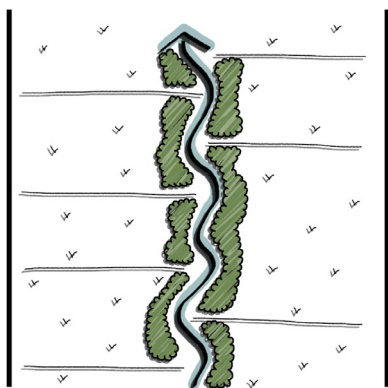
Voorbeeld kleinschalige landschapsversterking beekdallandschap

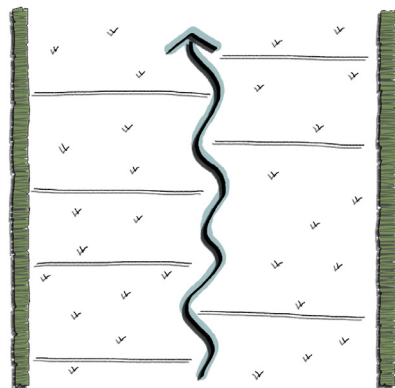
Figuur 6 Bestaand open beekdal

Figuur 7 Versterking d.m.v. houtsingels haaks op de beek

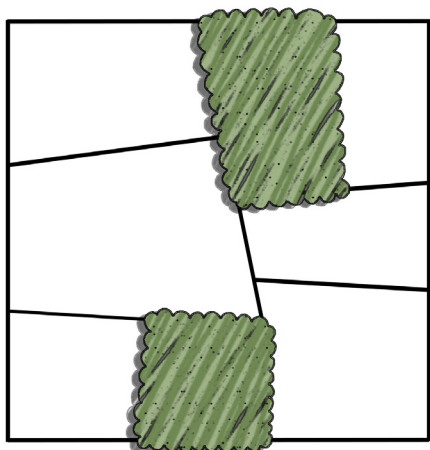

Figuur 8 Versterking d.m.v. beekbegeleidende bosjes

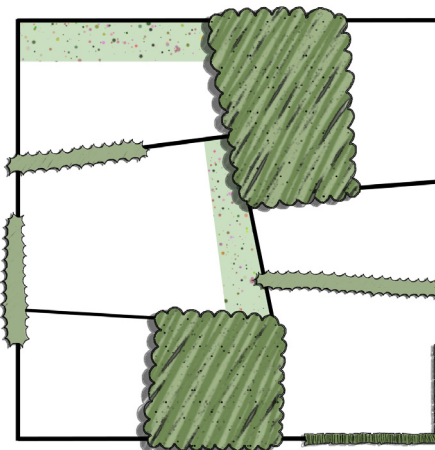

Figuur 9 Versterking door randen van het beekdal te beplanten

Voorbeeld kleinschalige landschapsversterking akkerdorpenland- schap

Figuur 10 Bestaand akkerdorpenlandschap

Figuur 11 Versterking d.m.v. toevoeging van landschapselementen zoals houtsingels en kruidenrijke akkerranden

bijvoorbeeld met een programma binnen de nieuwe omgevingsvisie. Tevens is het van belang de uitvoering van de landschapsplannen te controleren en in het uiterste geval te handhaven op het niet, of niet correct, uitvoeren van het vastgestelde landschapsplan. Dit laatste is eveneens eenvoudiger met een helder vastgesteld beleid voor het landschappelijk inpassen van rode ontwikkelingen.

De beekdalen doorsnijden het Valkenswaardse landschap van zuid naar noord. In deze beekdallandschappen wordt gestreefd de karakteristieken van de beekdalen en de onderlinge verschillen tussen de verschillende beekdalen, te behouden en waar mogelijk te versterken.

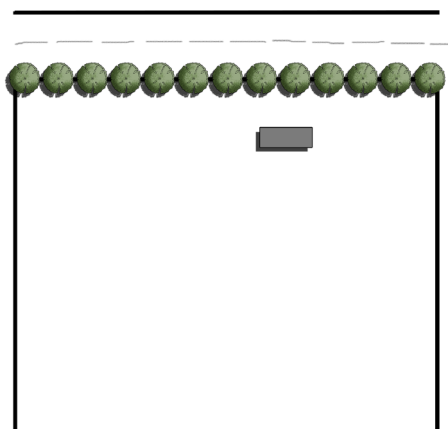
De beekdalen delen het buitengebied ten zuiden van Valkenswaard in tweeën. Het gebied tussen de Dommel en de Tongelreep wordt doorsneden door de Maastrichterweg, de voormalige spoorlijn en de Kluiserdijk. Hier wordt gestreefd naar het voortbouwen op de karakteristieken van het jonge ontginningslandschap. De kavels zijn groot en rechtlijnig en rode ontwikkelingen zijn gekoppeld aan de Maastrichterweg. Het noordelijk deel van de Maastrichterweg kent een lichte kamerstructuur die versterkt zal worden. In het zuidelijk deel van de Maastrichterweg wordt voortgebouwd op het meer open karakter waarbij hoofdzakelijk de wegen beplant zijn. De opgave is om enkele grote lange houtsingels en/of kruidenrijke randen te realiseren. Over de gehele lengte wordt gestreefd naar het behoud van het groene landelijke karakter van de weg.

Het gebied tussen de Dommel en de Keersop wordt doorsneden door de Luikerweg en heeft een ander karakter dan het gebied rond de Maastrichterweg. De bossen geven de Luikerweg een groen en natuurlijk karakter, totdat het landschap aan de zuidzijde opent in een grootschalig agrarisch landschap wat een groot contrast vormt met het noordelijk deel van de Luikerweg. Dit groene karakter en het contrast tussen open en gesloten gebieden moet behouden blijven. Het groene karakter wordt versterkt doordat aan de Luikerweg amper rode ontwikkelingen gekoppeld zijn. Het bungalowpark De Kempervennen en het Eurocircuit liggen op enige afstand van de weg verscholen in het bos. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt voortgebouwd op deze karakteristiek waarbij rode ontwikkelingen niet gekoppeld worden aan de Luikerweg.

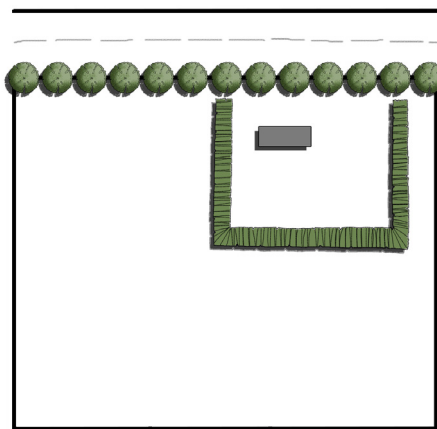
Naast de beekdalen is het de hoofdinfrastructuur, de Luikerweg en Maastrichterweg, die het gebied een duidelijke noord-zuid oriëntatie geeft. De Luikerweg en Maastrichterweg komen met de drie andere belangrijke invalswegen samen in het centrum van Valkenswaard. De noord-zuid oriëntatie zal behouden blijven. Deze invalswegen hebben een groen karakter door het natuurgebied of agrarisch landschap wat ze doorkruisen. Nabij de kern is de entree naar Valkenswaard vaak een scherp contrast tussen het bebouwd gebied en het buitengebied. Het is belangrijk dat dit contrast behouden blijft, geaccentueerd wordt en dat aandacht besteed wordt aan de entrees.

Het akkerdorpenlandschap is ontstaan rond de kernen, waar ook de weinige oost-west verbindingen in het gebied te vinden zijn (Borkel en Schaft, Achterste Brug). Dit kleinschalige landschap is gelegen rond de kernen en wordt gekenmerkt door de variatie van agrarische

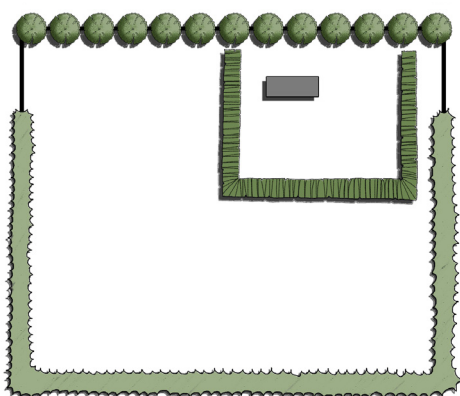
Voorbeeld kleinschalige landschapsversterking jonge ontginnin- gen

*Figuur 12 Bestaand jonge ontginningen met wegen
beplant*

Figuur 13 Versterking met toevoegen erfbeplanting

*Figuur 14 Versterking door toevoegen van
erfbeplanting en versterken kamerstructuur*

percelen, landschapselementen en bebouwing. Het is hier belangrijk de variatie en kleine schaal van dit landschap te behouden. De oude agrarische buurtschappen moeten als afzonderlijke ruimtelijke eenheden herkenbaar blijven.

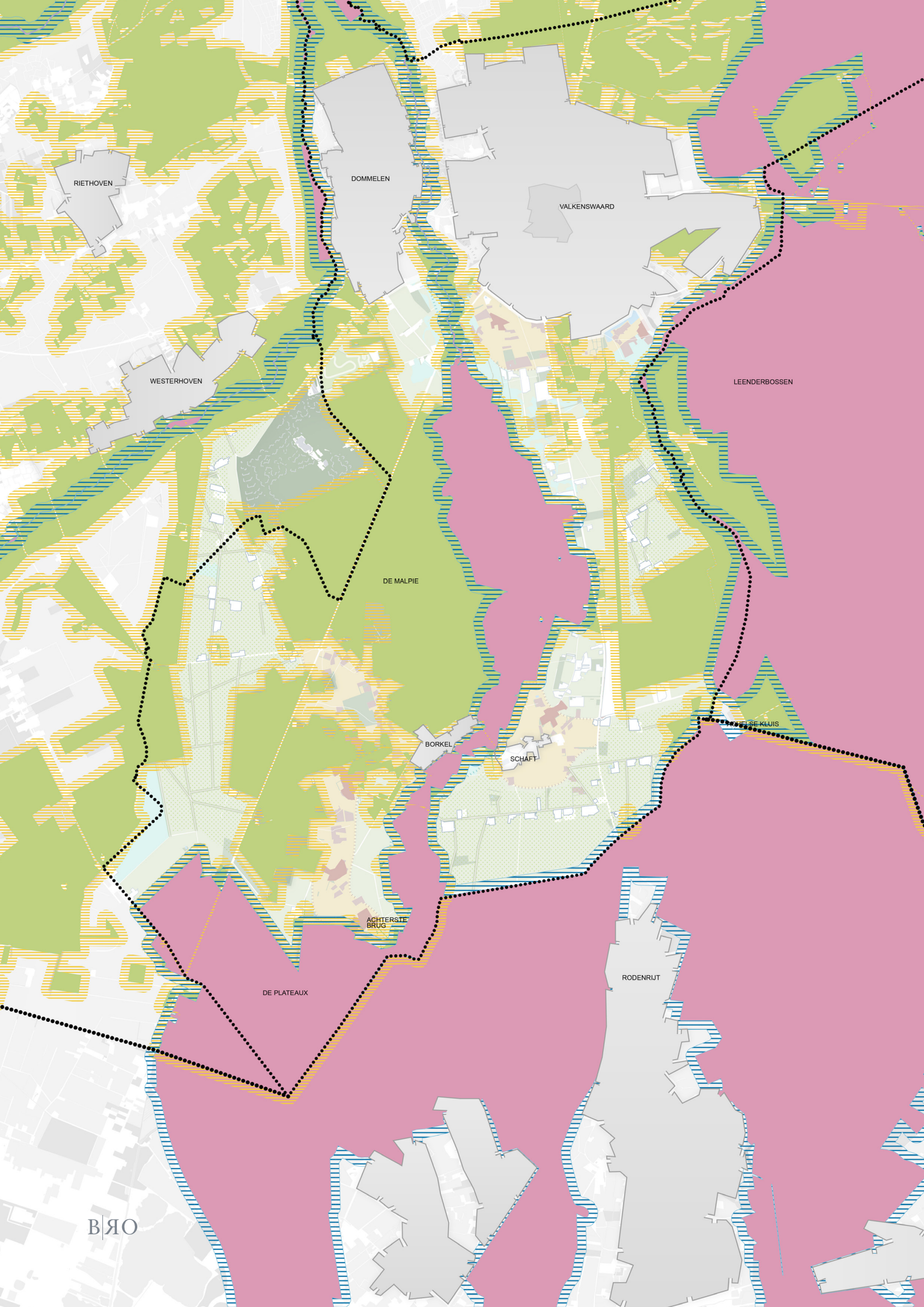
Naast de lijnen en de vlakken zijn er verschillende karakteristieke / herkenbare punten in het Valkenswaardse landschap aanwezig die extra aandacht verdienen. Denk hierbij aan de Venbergse Watermolen met de natuurpoort naar De Malpie, de molen in Borkel en de Achelse Kluis met het aangrenzende gebied.

Naast het behouden en versterken van het Valkenswaardse landschap in het landschapspark Dommelland zal bij de inpassing van nieuwe functies rekening gehouden worden of ontwikkelingen passen binnen de schaal en sfeer van een gebied. Het akkerdorpenlandschap is kleinschalig en gevarieerd. Dit landschapstype biedt geen ruimte voor grootschalige ontwikkelingen. De grootschalige ontwikkelingen passen qua schaal beter in het jonge ontginningslandschap met van oorsprong een grootschaligere en meer rationele structuur, zoals

rond de Maastrichterweg. Er wordt in het akkerdorpenlandschap wel ruimte geboden voor een inpassing van kleinschalige functies met een directe relatie met de omgeving.

Zowel de grootschalige als de kleinschalige ontwikkelingen binnen het park Dommelland worden de aanjager van landschapsversterking. De uitwerking van dit beleid is vastgelegd in de provinciale Verordening Ruimte, waaraan elke gemeente een eigen invulling kan geven. Waar mogelijk wordt in de planuitwerking de vereiste landschapsversterking geografisch gekoppeld aan het desbetreffende initiatief zodat de landschappelijke baten ook ten goede komen aan het gebied waar de ontwikkeling plaatsvindt. Om dit te bewerkstelligen is een goede borging in het gemeentelijk landschapsbeleid noodzakelijk. Deze borging zou door de gemeente Valkenswaard opgepakt moeten worden binnen de actualisatie van het landschapsontwikkelplan wat in 2020 verloopt.

Aan de Maastrichterweg (deelgebied Boulevard en Paardenzone) en in het deelgebied leisurezone, de plekken waar grootschalige nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden, liggen tevens de grootste landschappelijke vraagstukken. Ontwikkelingen op deze locaties worden op een gebiedseigen wijze ingepast en zorgen voor een versterking van de landschapskarakteristieken rond de desbetreffende locatie. Rond de boulevard wordt de kenmerkende landschappelijke kamerstructuur versterkt. Zo ontstaat een fijnmazig netwerk van landschapselementen tussen De Malpie en het Leenderbos, dat deel uitmaakt van de voorziene ecologische verbindingen (zie hiervoor het thema natuur en ecologie).

RIETHOVEN

DOMMELEN

VALKENSWAARD

WESTERHOVEN

LEENDERBOSSEN

DE MALPIE

BORKEL

SCHAPT

ACHTERSTE KLUIS

ACHTERSTE BRUG

DE PLATEAUX

RODENRIJT

2.2 | Natuur en ecologie

Ambitie:

- De kwetsbare Natura2000 gebieden beschermen en versterken
- Natuurwaarden in Natuurnetwerk Brabant per saldo beschermen en en versterken.
- Natuurgebieden versterken in combinatie met het versterken van recreatie en toerisme.
- Natuur is ons 'goud' en wordt niet aangetast. Mocht dit toch nodig zijn, dan worden natuurwaarden gecompenseerd binnen de gemeentegrens.
- De noord-zuid georiënteerde natuur wordt in oost-west richting robuust verbonden (conform de opdracht om Natuurnetwerk Brabant te voltooien).
- In het buitengebied wordt breed ingezet op kleinschalige landschapsversterking met een ecologische meerwaarde.

Uitwerking:

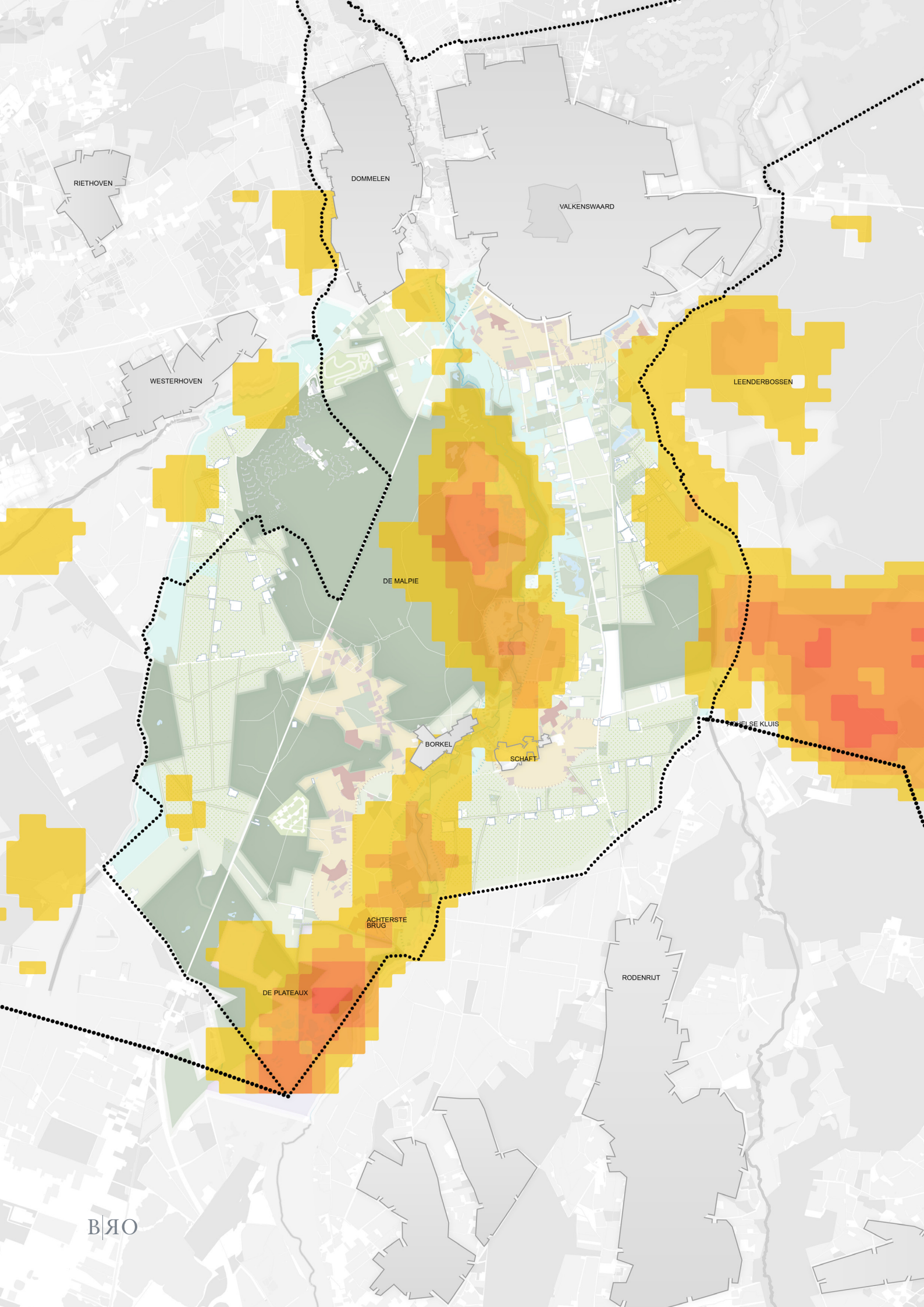
De aanwezige natuur is 'het goud van Valkenswaard'. Valkenswaard ligt in het hart van de Nederlandse Kempen en kenmerkt zich door een divers heidelandschap met beken, vennen en bossen. Het versterken van deze natuur versterkt ook de ontwikkelkansen van leisure- en toerisme in Valkenswaard. Naast de ambitie voor het realiseren van meerwaarde voor natuur wordt er in Grootte Heide - Dommelland ook nadrukkelijk rekening gehouden met de borging van kwetsbare natuur in de Natura2000-gebieden en het Natuurnetwerk Brabant.

Grootte Heide - Dommelland voorziet in het actief versterken van natuurwaarden. De grootste versterking van natuurwaarden wordt voorzien tussen De Malpie en het Leenderbos. De structuur van de Valkenswaardse natuurgebieden is momenteel hoofdzakelijk in noord-zuid richting georiënteerd. Om de aanwezige kwaliteiten te versterken wordt ingezet op een sterke oost-west verbinding met ecologische verbindingzone(s) en landschapsherstel en –versterking. Hiermee worden de Natura2000-gebieden De Malpie en het Leenderbos ecologisch verbonden en beter verankerd in het ecologische netwerk in de regio. De verbinding wordt dermate robuust ingericht dat deze aansluit bij de eisen die de doelsoorten van beide natuurgebieden stellen aan een goed functionerende ecologische verbinding. Deze verbinding draagt bij aan robuuste natuurgebieden die tegen een stootje kunnen. Uitgangspunt bij de versterking van natuur is dat deze hand in hand gaat met de versterking van de vrijetijdssector. Ook in het thema 'recreatie' is het uitgangspunt opgenomen om het recreatieve netwerk tussen De Malpie en het Leenderbos te verbinden in oost-west richting. Mogelijk kan hier een verband gelegd worden tussen de thema's natuur en recreatie.

LEGENDA

- Natuurnetwerk Brabant buffer
- Natura 2000 buffer
- Natura 2000
- Natuurnetwerk Brabant

< Figuur 15 Overzicht Natuurnetwerk Brabant en Natura 2000 (incl. bijbehorende bufferzones
(uit: Masterplan Grootte Heide - Dommelland, 2019)

RIETHOVEN

DOMMELEN

VALKENSWAARD

WESTERHOVEN

LEENDERBOSSEN

DE MALPIE

BORDEL

SCHAFT

WILHELMSE KLUIS

ACHTERSTE BRUG

DE PLATEAUX

RODENRIJT

Naast de grote ecologische verbinding(en) in oost-west richting wordt met kleinschalige landschapsversterking breder ingezet op het verbinden van bestaande natuurgebieden. Hierbij is er een sterke verbinding met het thema 'landschap' en 'recreatie'. Bijvoorbeeld het versterken van de kamerstructuur naast de Maastrichterweg draagt bij aan het thema 'landschap' maar draagt ook bij aan de natuurwaarden doordat hiermee tevens de verbinding tussen De Malpie en het Leenderbos verder versterkt wordt. Het gebied tussen de Achterste Brug en Borkel en Schaft wordt intensiever betrokken bij het recreatieve en ecologische netwerk. Om de natuurdoelen binnen de aangrenzende Natura2000-gebieden te kunnen halen, is hydrologisch herstel in dit landbouwgebied noodzakelijk. Om dit kleinschalig landschap nog aantrekkelijker te maken voor zowel recreanten als flora en fauna wordt ook hier ingezet op de versterking van het kleinschalig landschap. Gedacht kan worden aan het toevoegen van landschapselementen of bijvoorbeeld extensiever beheer van de percelen of randen daarvan.

De aanwezige natuur in Valkenswaard staat ook voor uitdagingen. De biodiversiteit loopt terug, de wateropgave wordt groter en het klimaat verandert. Veel bestaande natuurwaarden zijn vastgelegd en beschermd, maar daarnaast zal ook toekomstgericht gekeken worden naar de ontwikkeling van de Valkenswaardse natuur tot een biodivers en klimaatrobust systeem. Een voor de hand liggende opgave ligt hierbij in de beekdalen met vaak hoge natuurwaarden, of potentie daartoe, een soms hoge recreatiedruk en een veranderend klimaatvraagstuk. De intentieovereenkomst die recent voor de Tongelreep vastgesteld is, kan hierbij een inspiratie zijn voor de andere beekdalen. De stikstofproblematiek zal een belangrijke rol gaan spelen in de natuurontwikkeling. Op de hoge zandgronden is het effect van de stikstof dermate groot dat er iets moet veranderen om tot een goede natuurontwikkeling te komen. De uitwerking van het beleid hiervoor is op dit moment nog onzeker. Uitgangspunt is dat op dit punt de geldende regelgeving gevolgd wordt. Op het moment dat over de uitwerking van deze regelgeving helderheid is, wordt besloten of er een plus op deze geldende regelgeving gezet wordt, of dat hier strikt bij aangesloten wordt.

In de omgeving van gemeente Valkenswaard liggen verschillende beschermde natuurgebieden. Deze zijn beschermd als onderdeel van Natura2000 en het Natuurnetwerk Brabant. De Natura-2000 gebieden zijn ingegeven vanuit Europese richtlijnen, de zwaarste vorm van natuurbescherming. Het gaat hier dan ook om de meest waardevolle en kwetsbare gebieden. Natura2000-gebieden worden beschermd via de Wet natuurbescherming. Per gebied zijn er verschillende habitattypen en doelsoorten aangewezen waarvoor instandhoudings- en uitbreidingsdoelstellingen zijn opgesteld. Het Dommeldal en omgeving is aangeduid als Natura2000 gebied en onderdeel van 'Leenderbos, Groote Heide & de Plateaux'. Dit Natura2000 gebied loopt ook buiten de gemeente- en landsgrens door.

LEGENDA

- Zeer hoge verstoringsgevoeligheid
- Hoge verstoringsgevoeligheid
- Gemiddelde verstoringsgevoeligheid

< *Figuur 16 Overzicht dichtheid broedgevallen / kwetsbare ecologische gebieden (uit: Masterplan Groote Heide - Dommeland, 2019)*

Het Natuurnetwerk Brabant (NNB) is het Noord-Brabantse deel van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) en bestaat uit een netwerk van natuurgebieden waarmee de biodiversiteit behouden en versterkt wordt. De gemeente Valkenswaard maakt deel uit van het 'Dommeldal-Zuidwest' dat gelegen is op hooggelegen droge dekzanden. De NNB-gebieden zijn ruimer dan de Natura2000-gebieden. De NNB-gebieden omvatten onder meer De Malpie en de beekdalen van de Keersop en de Tongelreep. Het NNB is in Valkenswaard nog niet volledig gerealiseerd. De provincie Brabant heeft als doel het NNB voor 2028 te realiseren. De Valkenswaardse ambitie is om aan te sluiten bij dit doel en binnen de ontwikkeling van het masterplan integraal het NNB op Valkenswaard's grondgebied te completeren.

De Natura2000 en NNB-gebieden zijn vanuit bestaande regelgeving beschermd. De natuur in de Natura2000 kent de zwaarste bescherming. In de NNB gebieden is onder strikte voorwaarden vaak meer mogelijk zoals bijvoorbeeld recreatieve ontwikkelingen. Het uitgangspunt is dat deze bestaande natuurwaarden versterkt worden door ontwikkelingen van Groote Heide – Dommelland. Bij het inpassen van de (recreatieve) ambities in of nabij bestaande natuurgebieden zal telkens gezocht worden naar een oplossing waarbij de bestaande natuur versterkt wordt. Vaak is een oplossing mogelijk waarbij beide ambities samengaan. Wanneer in een enkel geval blijkt dat in een gebied de recreatieve ambities en de natuurwaarden niet optimaal samengaan en de natuurwaarden aangetast worden, zullen deze natuurwaarden gecompenseerd worden. Het uitgangspunt hierbij is dat deze natuurwaarden gecompenseerd worden binnen de Valkenswaardse gemeentegrens. Hierdoor worden de natuurwaarden gecompenseerd nabij de locatie waar ook de ecologische impact plaatsheeft. Maar, dit moet gezien worden als minst wenselijke optie.

2.3 | Werklocaties

Ambitie:

Paardenzone

- Het bestaande (topsport)paardencluster wordt verder versterkt.
- Uitbreiding van het paardencluster draagt bij aan de versterking van de economische structuur van Valkenswaard.
- De recreatieve beleefbaarheid van de paardenbranche wordt versterkt.
- De Boulevard wordt ontwikkeld tot recreatieve ontmoetingsplek.
- De topsport vindt een plaats aan de Boulevard, de bredere paardenfuncties komen in de paardenzone.

Leisurezone

- Er komt een nieuwe grootschalige recreatieve voorziening in Dommelland als leisurehotspot.
- De leisurezone zorgt voor een significante bijdrage aan de vergroting van het aantal arbeidsplaatsen in Valkenswaard.
- Met de leisurezone wordt aansluiting gezocht op het bestaande leisurecluster en het Valkenswaardse centrum.
- Met de leisurezone trekken we meer bezoekers naar Valkenswaard met een langere verblijfsduur en een hogere besteding.
- Valkenswaard profileert zich beter als toeristische gemeente.

Uitwerking:

In Grootte Heide – Dommelland wordt ingezet op de ontwikkeling van het buitengebied in het algemeen en twee werklocaties in het bijzonder. Een leisurezone waar intensieve leisurefuncties een plaats krijgen en een paardenzone waar ingezet wordt op uitbreiding van de paarden(top)sport. Binnen beide intensieve ‘hotspots’ wordt ingezet op het voortbouwen op de functies en kwaliteiten die al op beide locaties aanwezig zijn.

Paardenzone

Naast de ontwikkeling van intensieve leisurefuncties is er de kans om de paardenboulevard (omgeving Maastrichterweg) om te vormen tot een ‘paardenzone’ die ook recreatief beleefbaar is. Dit is één van de twee locaties die een belangrijke bijdrage in de toename van de Valkenswaardse werkgelegenheid moet gaan leveren en waardevolle spin-offs voor Valkenswaard gaat genereren. De paardenzone heeft de potentie om het huidige aanbod te verbreden en te vergroten. Hiermee ontstaat een meerwaarde voor de economische structuur van Valkenswaard.

Op dit moment is er alleen sprake van een klein aantal paarden gerelateerde evenementen voor een specifiek publiek. Richting de toekomst wordt ingezet op het creëren van meer toegevoegde waarde van de paardensector voor de omgeving en meer samenhang in het gebied. Dit wil zeggen dat bezoekers niet alleen maar vanaf een afstand paarden kunnen zien lopen in weides en achter hoge heggen, maar dat overal in de omgeving mogelijkheden zijn om ook doordeweeks of in het weekend met je paard rond te trekken en actief buiten te rijden (uit: De Groote Heide Valkenswaard Natuurlijk Avonturen Landschap, 2017). Een goede visie op de paardenzone zorgt ervoor dat de gemeente beter grip krijgt op de (ruimtelijke) ontwikkeling van de zone en ervoor kan zorgen dat de ruimtelijke uitstraling aansluit bij het gewenste beeld van Groote Heide – Dommelland.

Door de uitstekende bereikbaarheid en gunstige ligging binnen noordwest Europa (vliegvelden van Eindhoven, Luik & Budel) en de reeds aanwezige unieke concentratie van voorzieningen, liggen er kansen om bedrijvigheid in het topsegment van de paardensport te versterken. Hierbij kan het onder andere gaan om:

- een 'landingsplek' voor gespecialiseerde dienstverleners (medici, fysiotherapeuten);
- paardentransport & pre-sale quarantaine;
- fokkerij & handel.

De interviews die gehouden zijn met de topsport-partijen uit het gebied in het kader van masterplan Groote Heide – Dommelland bevestigen het beeld dat er potentie is om uit te breiden en de (economische) structuur te versterken.

De spin-off bij evenementen is momenteel beperkt tot een aantal weekenden per jaar. Naast deze evenementen speelt de paardenbranche een kleinere rol voor grote bezoekersaantallen die langer in Groote Heide - Dommelland verblijven. Echter, in termen van imago voor Groote Heide - Dommelland en voor geheel Brainport is de aanwezigheid juist van groot belang. De paardensport kan een visitekaartje voor de regio opleveren. Het levert een bijdrage aan een breder profiel van Brainport, als meer dan locatie voor hightech, maar ook als locatie waar goed gewoond en van het leven genoten kan worden.

Aandachtspunt is dat de top in de paardensport vraagt om een eigen, private omgeving in de directe omgeving van de topsportvoorzieningen, waarbij de voorzieningen omwille van privacy en optimalisering van de trainingscondities zijn gesloten voor andere ruiters en recreanten (met uitzondering van de topevenementen, die voor eenieder toegankelijk zijn). Doel is om hier na te denken over een goede balans waarbij de benodigde privacy voor de topsport gewaarborgd is, maar deze topsport tevens een grotere rol gaat spelen binnen de bredere recreatieve ambities van Groote Heide – Dommelland en tegelijkertijd de doelstellingen met betrekking tot het landschap verwezenlijkt kunnen worden.

Voor een fokkerij geldt dat deze ruimte-intensiever is en daardoor lastig inpasbaar in het hart van de boulevard. Echter geldt voor een fokkerij dat de nabijheid tot de topsportvoorzieningen minder doorslaggevend is, waardoor mogelijk ook elders in de paardenzone kansen kunnen liggen. Dit geldt ook voor de paardenfuncties met een meer recreatief karakter.

Bedrijven en ontwikkelingen met een paarden(-gerelateerde) functie versterken elkaar wanneer deze zich in elkaars nabijheid bevinden. Om een maximale samenwerking en synergie te bereiken, moeten zoveel mogelijk van de topsportbedrijven aan de Boulevard (Maastrichterweg) en de directe omgeving worden gepositioneerd. Dit levert een meerwaarde op voor zowel de paardenfunctie als de boulevard. Denk hierbij aan functies zoals een paardenhouderij, hoefsmid en veterinaire kliniek dicht bij elkaar aan de Boulevard. Ambitie is hier het opheffen van bestaande veehouderijen en leegstaande stallen om te zetten naar paardenfuncties. De functies die toegevoegd worden aan de boulevard spelen bij voorkeur een rol binnen het topsport segment. De bredere paardensport zoals de opvang van gepensioneerde paarden en bijvoorbeeld recreatieve paardensport, zoals maneges, krijgen een plaats binnen de paardenzone.

Ontwikkelingen in de paardenzone kunnen een oplossing bieden voor problematiek in het buitengebied. De paardensport kan namelijk een aantrekkelijk alternatief zijn voor de leegstaande agrarische bebouwing in het buitengebied. Daarnaast worden in de paardenhouderij over het algemeen kleinere dieraantallen gehouden worden per locatie dan in de veehouderij, waardoor de paardensport een uitkomst kan bieden in de problematiek rondom de stikstofuitstoot.

De boulevard wordt ontwikkeld tot een duidelijk herkenbare ruimtelijke eenheid in het Valkenswaardse landschap. Hiervoor is het noodzakelijk een beeldkwaliteitsplan op te stellen. Met dit plan worden de kaders gesteld voor ruimtelijke ontwikkelingen en kan een ontwikkeling tot een aantrekkelijk en samenhangend beeld gewaarborgd worden. Uitgangspunt in het beeldkwaliteitsplan is dat de boulevard wordt ontwikkeld tot een ontmoetingsplek die gaat dienen als stapsteen tussen De Malpie en het Leenderbos. Het moet voor bezoekers duidelijk zijn wanneer zij de boulevard betreden en ook weer verlaten. De boulevard wordt een as waar van alles gebeurt op het gebied van paardensport, recreatie en natuur (zie hiervoor ook het thema recreatie en het thema natuur). Niet alleen de openbare weg krijgt een duidelijk herkenbare uitstraling, ook aan de functies die zich aan de boulevard vestigen worden ruimtelijke eisen gesteld zodat een samenhangend ruimtelijk beeld ontstaat. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn dat nieuwe ontwikkelingen zich niet ruimtelijk volledig van de omgeving mogen afsluiten en er iets van de desbetreffende activiteit te zien zal zijn vanaf de boulevard. Zo wordt beleving van de boulevard geborgd. Uiteraard moet er ook voldoende ruimte zijn om de gewenste privacy te waarborgen. De gehele boulevard zal ingebed worden in een te versterken landschappelijke kamerstructuur (zie hiervoor ook het thema landschap).

De ontwikkeling van paarden(-gerelateerde) knopen aan de Maastrichterweg moet ook de toeristisch recreatieve betekenis van de boulevard versterken, zoals toevoegen van leisure en horeca in zowel het lagere als hogere marktsegment. De ontwikkeling van de bestaande en nieuwe knopen gaat samen met een duidelijk marktconcept. Hiermee moet de boulevard de recreatieve stapsteen worden tussen natuurgebied De Malpie en het Leenderbos.

Leisurezone

In dit beleidskader zal nader ingegaan worden op de leisurezone als de intensieve leisure hotspot in Valkenswaard. De bredere recreatie in het buitengebied is te vinden in het thema 'recreatie'.

Valkenswaard heeft relatief weinig arbeidsplaatsen. In de gemeente zijn er 687 arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners behorende tot de beroepsbevolking (landelijk: 758). Valkenswaard heeft tevens een relatief laag opgeleide beroepsbevolking, terwijl bedrijven en organisaties vragen om steeds beter opgeleide medewerkers. De werkloosheid in Valkenswaard is dan ook relatief hoog. Voor de relatief oude en langdurige geregistreerde werkzoekenden blijft de kans op werk klein. Naar verwachting wordt de landelijke opleidingsachterstand op termijn ingelopen. Uitvoering van het masterplan is gericht op de versterking van de toeristisch-recreatieve productiestructuur in de regio Brainport en Valkenswaard, vergroting van de ondernemersdynamiek en extra werkgelegenheid binnen de kaders van duurzaamheid en passend in het beleid van hogere overheden.

De uitvoering van Groote Heide - Dommelland leidt tot versterking van de lokale economie en de werkgelegenheid in Valkenswaard en het woon- en werkprofiel van de Brainport-regio. Hierin speelt de leisurezone een cruciale rol. In totaal is in masterplan Groote Heide – Dommelland berekend dat de complete uitvoering kan zorgen voor een toename van 250-300 vaste arbeidsplaatsen en circa 1.000 tijdelijke arbeidsplaatsen. Hierin zorgt de ontwikkeling in de leisurezone voor verreweg het grootste deel met een ingeschatte toename van 100-150 vaste arbeidsplaatsen en ca. 600 tijdelijke arbeidsplaatsen. Het is daarom belangrijk in de nadere uitwerking aandacht te besteden aan de bijdrage die een functie in de leisurezone levert aan de werkgelegenheid. Dit plan moet een significante bijdrage leveren aan de problematiek op de Valkenswaardse arbeidsmarkt (Uit: Masterplan Dommelland, 2019). Een verdere uitwerking van de potentie van de leisurezone is te vinden in het masterplan Dommelland waarin een uitgebreide marktverkenning is uitgevoerd.

Valkenswaard heeft grote ambities op het gebied van leisure. In de 'Toekomstvisie 2030' is benoemd dat Valkenswaard in 2030 het recreatieve centrum is tussen Eindhoven, Leuven en Aken met verblijf- en dagrecreatie op hoog niveau, een directe verbinding met Eindhoven Airport en goede fiets- en wandelvoorzieningen. In aanvulling daarop wordt in de 'nota vrijetijdsbeleid 2015-2020' een zestal doelen benoemd:

- meer bezoekers naar Valkenswaard trekken (2030: meer dan 1 miljoen);
- verlenging van de verblijfsduur van bezoekers;
- verhoging van de bestedingen door bezoekers;
- betere spreiding bezoekers over de seizoenen;
- toename van het recreatieve aanbod en dus aantal ondernemers;
- betere profilering van Valkenswaard als toeristische gemeente.

Om dit te bewerkstelligen zal er speciale aandacht besteed worden aan onder andere een grootschalige voorziening die een groot aantal bezoekers trekt en een leisurehotspot waarbij een combinatie van voorzieningen elkaar aanvult en versterkt (uit: nota vrijetijdsbeleid 2015-2020, 2015).

Als Valkenswaard haar toekomst wil bouwen op de vrijetijdssector, dan is het noodzakelijk dat er een vergroting van het aanbod komt. Een substantiële toename aan werkgelegenheid en bestedingen, kan enkel plaatsvinden indien er voorzieningen bij komen die gericht zijn op een groot aantal bezoekers. De leisurezone biedt hier kansen voor en sluit aan op een regionale behoefte (uit: Actieplan vrijetijdsbeleid Valkenswaard 2015-2017, 2016).

Uit de marktverkenning uitgevoerd in het kader van het Masterplan Groote Heide – Dommelland blijkt dat het belangrijk is het marktconcept in de leisurezone te richten op een specifieke kansrijke doelgroep. Gezien de samenstelling van de bevolking in Brainport zijn de doelgroepen 'Jongeren' en 'Gezinnen met oudere kinderen' economisch het meest kansrijk als doelgroepen voor nieuwe concepten in de leisurezone. Deze doelgroep vraagt actievere functies en vormen van recreatie met spanning en sensatie. Ook de natuur kan worden aangewend om beleving te creëren. Uitgangspunt is dat nieuwe vormen van leisure moeten passen bij de vraag vanuit de regio en daarom niet strikt aan hoeven te sluiten bij deze marktverkenning. Daarnaast zal een definitieve invulling afhankelijk zijn van de plannen van de initiatiefnemer. Daarom wordt voor de ontwikkeling van de leisurezone maatwerk geleverd.

Bij de keuze voor een nieuwe vestigingslocatie van één of meerdere leisurefuncties heeft elk initiatief daarbij haar eigen accenten. Voor (grotere) leisure- en horecabedrijven zijn met name de volgende aspecten van belang:

- voldoende consumenten- en bestedingspotentieel in de regio, vanuit de relevante doelgroepen;
- de beschikbaarheid van een goed bereikbare en geschikte locatie met voldoende ruimte, ook voor parkeergelegenheid, infrastructuur en landschappelijke inpassing;
- de beschikbaarheid van aansluitende gronden voor eventuele uitbreiding op termijn;
- de ligging in de regio met een helder toeristisch-recreatief profiel of overtuigende ambities op dit vlak;
- zicht op bedrijfsexploitatie, financieringsbronnen en haalbare grondprijzen ontwikkeling.

Intensieve leisurefuncties komen in alle soorten en maten. Een goede leisureondernemer kan een bedrijf neerzetten dat het in zich heeft om een magneet voor de regio te worden. Daarnaast werkt een goedlopende attractie of accommodatie ook als marketingmotor van het gebied. Belangrijk is dat wanneer gezocht wordt naar initiatiefnemers voor ontwikkeling van een attractie, de ontwikkeling past bij het neer te zetten gebiedsprofiel en bijdraagt aan de kwaliteit van het gebied. (uit: De Groote Heide Valkenswaard Natuurlijk Avonturen Landschap, 2017)

Voor de vestiging van de beeldbepalende intensieve functies is in de Kadernota ontwikkeling Zuidzone en Eurocircuit reeds een zoekgebied vastgesteld. Dit zoekgebied zal in de startnotities

gehanteerd worden voor het zoeken naar een geschikte locatie. Bij doorontwikkeling naar een leisurezone, zal een integrale gebiedsvisie voor deze zone worden opgesteld, waarin de nieuwe en bestaande functies binnen het gebied tot één gezamenlijk en duurzaam programma kunnen worden doorontwikkeld. Duurzaamheid in de planvorming is belangrijk, niet alleen voor het milieu en de toekomst van het gebied maar ook om de rendabiliteit van de leisureinvesteringen te verhogen. Door bijvoorbeeld warmte of energie uit te wisselen met elkaar, zonnepanelen op daken te plaatsen of gezamenlijk een slimme oplossing voor het parkeren te bedenken, krijgt een intensief leisurecluster een hoge meerwaarde en kunnen kosten met elkaar gedrukt worden. Uiteraard is duurzaamheid ook belangrijk voor het imago van het gebied (uit: De Groote Heide Valkenswaard Natuurlijk Avonturen Landschap). In het kader van een duurzame ontwikkeling dient elk initiatief in de leisurezone CO2 neutraal uitgevoerd te worden. Ook dient duurzaam vervoer zoveel mogelijk gestimuleerd te worden voor bijvoorbeeld een goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer en het faciliteren van elektrisch rijden. Het parkeren wordt voorzien op het eigen terrein van de initiatiefnemer.

In het 'Actieplan vrijetijdsbeleid Valkenswaard 2015-2017' is aangegeven dat zowel het Eurocircuit, als het gebied dat eerder bestemd was voor het bedrijventerrein Lage Heide reële mogelijkheden zijn voor de realisatie van een leisurezone. Op basis van een ontwikkelingsvisie en MER zou een 'recreatief bedrijventerrein' voor aansprekende toeristische initiatieven gerealiseerd kunnen worden. Bij de ontwikkeling van deze functie met een goede ontsluiting (auto, fiets én openbaar vervoer) naar andere recreatieve bestemmingen in het buitengebied, zoals de Groote Heide en Venbergse Molen en het centrum van Valkenswaard kunnen ook andere ondernemers profijt hebben van de ontwikkeling rond het Eurocircuit (uit: Kadernota ontwikkeling Zuidzone en Eurocircuit, 2015).

2.4 | Recreatie

Ambitie:

- Valkenswaard ontwikkelt en profileert zich als groene leisuregemeente.
- Inzetten op de doelgroep jongeren en jonge gezinnen.
- Stuur de bezoekersstromen met goed gefaciliteerde poorten naar Dommelland.
- Zorg voor een top recreatief netwerk met extra aandacht voor de belangrijke verbindingen tussen:
 - De poorten: het centrum – Natuurpoort De Malpie – Borkel en Schaft – Achterste Brug – Achelse Kluis
 - De natuurgebieden: De Malpie – het Leenderbos
- Bestaande knopen worden versterkt en op strategische locaties zullen enkele knopen
- Uitbreiding van het recreatieve netwerk ten behoeve van verspreiding recreanten en verlichten druk om nabije omgeving.

Uitwerking:

In dit beleidskader zal nader ingegaan worden op de extensieve recreatie in het buitengebied van Valkenswaard. De intensieve recreatie in de leisurezone is te vinden in het thema 'werklocaties'.

De gemeente Valkenswaard wil zich graag meer als groene leisuregemeente ontwikkelen en profileren. De vrijetijdseconomie is op dit moment een van de weinige economische groeimogelijkheden voor Valkenswaard als het gaat om het creëren van werkgelegenheid. Daarbij draagt ontwikkeling van leisure bij aan de draagkracht voor maatschappelijke voorzieningen (uit: De Grootte Heide Valkenswaard Natuurlijk Avonturen Landschap, 2017). In de 'nota vrijetijdsbeleid 2015-2020' worden hiervoor zes doelen benoemd:

- meer bezoekers naar Valkenswaard trekken (2030: meer dan 1 miljoen);
- verlenging van de verblijfsduur van bezoekers;
- verhoging van de bestedingen door bezoekers;
- betere spreiding bezoekers over de seizoenen;
- toename van het recreatieve aanbod en dus aantal ondernemers;
- betere profilering van Valkenswaard als toeristische gemeente.

De uitvoering van het masterplan Grootte Heide – Dommelland leidt tot versterking van de lokale economie, de werkgelegenheid in Valkenswaard en het woon- en werkprofiel van de Brainport-regio. Grootte Heide - Dommelland biedt mogelijkheden om extra bezoekers naar Valkenswaard te trekken en de bestedingen per bezoeker te verhogen, ook in het centrum van Valkenswaard. In het masterplan Grootte Heide – Dommelland is op basis van huidige besteding berekend hoeveel bezoekers Valkenswaard momenteel al aantrekt. Inclusief het centrum zijn dit circa 800.000 bezoekers per jaar. Met de ontwikkeling van Grootte Heide – Dommelland tot een groen landschapspark neemt de aantrekkingskracht toe. Vergeleken met andere gebieden met een gelijk recreatief profiel betekent dit op basis van oppervlakte een groeipotentieel van 100.000 tot 300.000 bezoekers per jaar. Omgerekend in arbeidsplaatsen betekent dit een potentiële toename van circa 50-150 arbeidsplaatsen.

Extensieve leisure in Groote Heide - Dommelland richt zich nu nog op de gezinnen met jonge kinderen en empty-nesters/actieve senioren. In deze segmenten bestaat een grote toenemende concurrentie in de omgeving. Maar vanuit de samenstelling van de potentiële markt in een cirkel van 30 minuten rijden (dus incl. regio Brainport) zijn ook de doelgroepen jongeren en gezinnen met oudere kinderen kansrijk. De grote toeristentrekker Center Parcs De Kempervennen richt zich al op deze doelgroep (uit: Masterplan Groote Heide – Dommelland). Een oriëntatie op nieuwe doelgroepen geeft Dommelland een groter onderscheidend karakter. Er wonen in de Brainport ontzettend veel potentiële bezoekers voor het gebied. De kunst is om die doelgroep aan te boren (uit: De Groote Heide Valkenswaard Natuurlijk Avonturen Landschap, 2017).

Dommelland ligt binnen Natuurgrenspark De Groote Heide, een gebied met zo'n 6.000 hectare natuur. Er wonen ca. 695.000 mensen op een afstand van 30 minuten rijden met de auto van Dommelland. Per jaar wordt vanuit de 30-minuten cirkel ca. € 550 miljoen besteed in de horeca (met uitzondering van hotels). Zij geven ca. € 35 miljoen uit aan recreatieve activiteiten, waaronder gemiddeld 11 attractiebezoeken. Er wordt een landelijke groei van het inkomend toerisme verwacht van ca. 2% per jaar. Met Groote Heide - Dommelland spelen nieuwe en bestaande ontwikkelingen binnen Dommelland in op deze groei om zo meer nieuwe bezoekers naar Dommelland te trekken en huidige bezoekers beter te faciliteren en langer in het gebied te laten blijven.

Wanneer het gebied echt goed in de markt gezet wordt en tegelijkertijd de landschappelijke kwaliteit en de rust in het gebied bewaakt wordt, is het belangrijk goed te sturen op waar en hoe de bezoekers het gebied in komen. Een analyse van het recreatieve routenetwerk in het masterplan Dommelland wees uit dat het netwerk nu hoofdzakelijk in noord-zuid richting georiënteerd is en er relatief weinig mogelijkheden zijn om kleine ommetjes te maken waardoor vaak heen en terug deels over dezelfde route gegaan moet worden. Het toevoegen van enkele oost-west verbindingen kan de variatie in ommetjes en routeopties vergroten. In aanvulling op het intensiveren van het netwerk op sommige plaatsen zal het kerngebied van Groote Heide - Dommelland rustiger worden zodat het nog meer aan kwaliteit wint. De poorten als toegangen tot het gebied worden daarom goed bewegwijzerd, zowel vanaf de grote invalswegen als vanuit het centrum. Dit betekent dat de poorten – zoals natuurpoort De Malpie- kwalitatief versterkt worden tot een natuurlijk startpunt van het gebiedsbezoek. Recreanten kunnen er overstappen op een fiets of ander vervoermiddel of kunnen beginnen aan bijvoorbeeld een wandelroute.

Sturen op de bezoekersstromen is van groot belang voor de recreatieve werking en de duurzame instandhouding van het gebied. Nationaal park De Veluwe werkt zo goed omdat het voor bezoekers duidelijk is waar ze moeten zijn; er zijn een paar poorten, daar ga je naartoe, zet je je auto weg en begint je dagje uit. Iedere poort heeft een eigen identiteit en de poorten zijn op strategische plaatsen gepositioneerd zodat het verkeer dat Dommelland per auto bezoekt zoveel mogelijk aan de randen of nabij de grote infrastructuur afgevangen wordt. Dit voorkomt grote autostromen door het landschapspark. De poorten zelf worden optimaal verbonden met een recreatief netwerk. In een aantal gevallen vraagt dit uitgangspunt om realisatie van nieuwe recreatieve verbindingen.

Het park Groote Heide - Dommelland krijgt vier 'poorten' tot het gebied:

1. Natuurpoort De Malpie (bestaand)
2. Groene entree De Achterste Brug (nieuw)
3. Natuurpoort Achelse Kluis (bestaand buiten de gemeentegrens)
4. Natuurpunt De Wulp (bestaand buiten de gemeentegrens)

Natuurpoort Achelse Kluis en natuurpunt De Wulp liggen net buiten de Valkenswaardse gemeentegrens. Drie van deze poorten zijn bestaande natuurpoorten. Voor een optimale dekking van poorten tot het park zal nabij buurtschap De Achterste Brug een nieuwe groene entree gecreëerd worden. De poorten worden ingericht tot goed bereikbare plaatsen aan de rand van het park, waar de bezoeker het openbaar vervoer of de auto achter zich laat en op een recreatieve wijze het gebied gaat ontdekken. Bij elke poort zijn verschillende functies gevestigd die het aangenaam maken in het gebied rond de poort te verblijven, zoals een speeltuin, restaurant of theetuin.

De bestaande natuurpoort De Malpie wordt verder uitgebouwd tot dé gemeentelijke poort. Natuurpoort De Malpie is de primaire poort van Groote Heide - Dommelland, vanwege de geografische ligging. Buurtschap De Achterste Brug wordt ontwikkeld tot een 'groene entree' waar vanuit de bezoeker een goede toegang heeft tot het buitengebied ten zuiden van Borkel en Schaft en natuurgebied De Plateaux en kleinschalige functies ontwikkeld kunnen worden, mits deze passen in het karakter van het gebied.

Voorbij deze poorten voorziet Groote Heide - Dommelland in een top recreatief netwerk voor wandelaars, fietsers, ruiters en menners om het gebied in te trekken. Dit netwerk gaat uit van het huidige netwerk. Hierin bestaan al veel goede en mooie verbindingen. In dit netwerk wordt aangesloten op natuurgrenspark De Groote Heide. Op een aantal strategische locaties wordt het netwerk verbeterd. Belangrijkste locaties hiervoor zijn de noord-zuid verbinding tussen het centrum, natuurpoort De Malpie, Borkel en Schaft en Groene Entree De Achterste Brug en de oost-west verbinding tussen De Malpie en het Leenderbos. Door op één of meerdere locaties de Dommel oversteekbaar te maken, kunnen recreanten eenvoudiger verschillende rondes maken en wordt de verbinding tussen natuurgebieden De Malpie, de Plateaux en het Leenderbos sterker. Deze verbindingen kunnen daarmee uitermate geschikt zijn om te combineren met ecologische verbindingzones tussen de bestaande natuurgebieden, zie hiervoor ook het thema natuur.

Borkel en Schaft heeft door de ligging tussen de poorten, de ideale ligging als recreatieve knoop. Het is een trekpleister met levendige horeca dat zich op basis van het huidige profiel verder ontwikkelt. Het is een attractieve bestemming voor fiets- en wandeltochten en toertochten voor ruiters en motoren en er is ruimte voor de realisatie van een aantal nieuwe (kleinschalige) functies.

In Groote Heide - Dommelland zijn reeds vele interessante recreatieve voorzieningen (ook wel recreatieve knopen genoemd) gevestigd. Een knoop is een plek waar een recreatieve route

samenkomt met een recreatieve functie. Dit kunnen grote(re) recreatieve functies zijn zoals een camping, bed and breakfast of horecagelegenheid. Maar het kunnen ook kleinschalige recreatieve voorzieningen zijn zoals een zitbankje in de natuur, een informatiebord over de omgeving of een uitkijkpunt. In Groote Heide - Dommelland worden de bestaande recreatieve knopen opgewaardeerd, en beter zichtbaar en bereikbaar gemaakt. Op een enkele strategische locatie zullen recreatieve knopen toegevoegd worden om het palet aan knopen volledig en gebiedsdekkend te krijgen. In het kader van een duurzame ontwikkeling dient elk recreatief initiatief CO2 neutraal uitgevoerd te worden. In het masterplan Groote Heide – Dommelland is berekend dat er in aanvulling op het huidige aanbod ruimte is voor 15-20 bedrijven ondersteunend aan natuurbeleving en agrarische recreatie. Tussen deze knopen worden de, over het algemeen reeds bestaande, verbindingen opgewaardeerd om optimaal geschikt te zijn voor de recreant.

2.5 | Verkeer

Ambitie:

- Dommelland wordt een autoluw gebied gericht op langzaam verkeer.
- De verkeersdoorstroming wordt zoveel mogelijk gebundeld op de N69.
- Sluipverkeer in het gebied wordt beperkt.
- Dommelland wordt goed bereikbaar met het OV en de auto.
- Duurzaam vervoer wordt gestimuleerd.
- Er komt een HOV verbinding tussen Eindhoven, Valkenswaard centrum (en België).
- Met een fietsplan wordt gestimuleerd de auto in Dommelland te laten staan.

Uitwerking:

De recreant moet zich thuis kunnen voelen in Groote Heide - Dommelland, hier graag naartoe komen en hier prettig verblijven. Een belangrijke voorwaarde hiervoor vanuit het thema verkeer is enerzijds een excellente bereikbaarheid van het gebied en anderzijds een autoluw landschapspark waarin het recreatieve verkeer vrij baan krijgt. Het landschapspark richt zich op langzaam verkeer. Het park is bereikbaar per auto en openbaar vervoer.

Voor het vormgeven van verkeer en infrastructuur wordt telkens de relatie gelegd met de omgeving, het landschap en het milieu. Leisurevoorzieningen met een grote publiek aantrekkende werking passen beter aan de rand van het gebied Groote Heide - Dommelland dan in het centrum. Hiermee wordt verkeer in park beperkt. Onder meer gelet op de uitstoot van stikstof en de kwetsbaarheid van de (natuurlijke) omgeving is er veel aandacht voor de te verwachten effecten van verkeer en vervoer.

De bezoekersstromen concentreren zich bij de poorten. De poorten worden de plekken waar de bezoeker naartoe komt, omdat hier de auto geparkeerd kan worden, er een directe toegang is tot de natuur en er verschillende recreatieve faciliteiten aanwezig zijn, zoals een bezoekerscentrum en toilet. Om duurzaam transport te stimuleren, zullen hier goed gefaciliteerde oplaadpunten komen voor elektrische auto's en fietsen. In de poorten wordt de overstap van de auto of het openbaar vervoer op een recreatief vervoersmiddel gestimuleerd en gefaciliteerd. De poorten bevinden zich aan de rand van Dommelland zodat grote autostromen door Dommelland zoveel mogelijk voorkomen wordt. Twee locaties waar de overstap op een recreatief vervoermiddel gefaciliteerd wordt, is bij natuurpoort De Malpie en de Groene Entree de Achterste Brug.

Groote Heide - Dommelland wordt een autoluw gebied waar recreanten voorrang krijgen. Openbaar vervoer wordt daarom een belangrijk onderdeel voor de bereikbaarheid. Een hoogwaardige openbaar vervoersvoorziening (HOV) stimuleert bezoekers de auto te laten staan. Dit draagt bij aan het autoluw maken van het buitengebied, de duurzaamheidsdoelstelling van Valkenswaard en de bereikbaarheid van de recreatieve voorzieningen plus de verbinding met het Valkenswaardse centrum. In Groote Heide - Dommelland wordt gebruik gemaakt van de HOV die is voorzien op het tracé Eindhoven – Aalst – Valkenswaard. De gemeente heeft in

het mobiliteitsplan de intentie uitgesproken mee te werken aan de voorbereiding van een vrije HOV-voorziening op de N69-corridor tussen Eindhoven en Valkenswaard, met een optionele doortrekking naar België, voor zover dit een positieve bijdrage heeft voor de bereikbaarheid van Valkenswaard in het algemeen en het Valkenswaardse centrum in het bijzonder, mits een en ander ruimtelijk inpasbaar is (uit: Mobiliteitsplan Bereikbaarheid als Kracht, 2014).

Deze verbinding wordt bij voorkeur hoogfrequent en biedt een betrouwbare verbinding tussen Valkenswaard, station Eindhoven en tussengelegen haltes. In Valkenswaard is een hub (openbaar vervoersknooppunt) voorzien in het centrum van Valkenswaard waar de openbaarvervoersverbindingen vanuit de verschillende dorpen in de regio ten zuiden van Eindhoven samenkomen alsmede de OV-verbinding richting Neerpelt en Hasselt (B) die daar aansluit op de treinstations. Indien nodig en mogelijk zal goed voor- en natransport tussen de diverse knopen in Groote Heide - Dommelland en de HOV hub verzorgd worden.

De Luikerweg (N69) en Maastrichterweg zijn de doorgaande (noord-zuid) routes in het zuidelijk deel van Valkenswaard. In de huidige situatie vormen deze structuren een barrière voor de oost-west georiënteerde recreatieve routes en het natuurnetwerk. In Groote Heide – Dommelland wordt ingezet op het opheffen van deze barrierewerking en het bundelen van de verkeersdoorstroming via de Luikerweg. In het 'mobiliteitsplan Bereikbaarheid als Kracht 2014' is reeds vastgesteld dat de Maastrichterweg van 'gebiedsontsluiting I' naar categorie 'gebiedsontsluiting II' kan. Dit geeft de mogelijkheid om de snelheid in de toekomst terug te brengen naar 60 km/h. Door op de Maastrichterweg en de Luikerweg verkeersmaatregelen te nemen, komt het overige gebied in het teken te staan van leisure en natuurbeleving. Bereikbaarheid wordt geborgd door goede toegangswegen en een duidelijke gebiedsentree, autoluw door het vermijden van sluijverkeer en bundelen van doorgaand verkeer op de Luikerweg. De gemeente is geen bevoegd gezag binnen het project voor de Luikerweg en daarmee afhankelijk van in dit geval de provincie. Van belang is dat de ambities uit de planvorming voor Groote Heide – Dommelland tijdig onder de aandacht gebracht worden van de provincie zodat deze opgenomen worden in de planstudie N69-zuid die reeds loopt. In deze planstudie wordt onder meer onderzocht hoe het beste omgegaan kan worden met sluijverkeer door onder meer Borkel en Schaft.

Meestal is sluijverkeer het gevolg van een gebrekkige doorstroming en/of bottlenecks op de doorgaande wegen. Autoverkeer wijkt dan uit naar routes door de verblijfsgebieden. Door deze routes onaantrekkelijk te maken of zelfs af te sluiten is er voor het sluijverkeer geen andere mogelijkheid dan terug te keren naar de doorgaande wegen. Daar wordt het dan nog drukker, hetgeen tot gevolg heeft dat het afwikkelingsniveau verder daalt. Naast het weren van sluijverkeer is het daarom van belang om de doorstroming op de daarvoor bedoelde routes (de gebiedsontsluitingswegen) te bevorderen.

In het kader van het Gebiedsakkoord Grenscorridor N69 heeft de gemeente Valkenswaard ingestemd met het nemen van een aantal zogenaamde nulplusmaatregelen om de verkeerscirculatie in de regio - deels voor en deels na de komst van de Westparallel - in goede banen te leiden. De voorbereiding van deze maatregelen is al gestart, de uitvoering is gefaseerd

tot na 2023. Belangrijk is dat alle nulplusmaatregelen integraal en binnen de uitgangspunten van dit Mobiliteitsplan worden voorbereid en uitgevoerd. Eén van de nulplusmaatregelen betreft het deel van de N69 tussen de Belgische grens en Valkenswaard-Zuid. Daarvoor heeft de provincie een probleemverkenning opgesteld, waarin diverse knelpunten naar bovenkomen die deels nu al aanwezig zijn en deels ontstaan zodra de Westparallel wordt opengesteld. Om die voor te zijn, wordt nu gestart met de planstudie. De provincie voert de regie (uit: Mobiliteitsplan Bereikbaarheid als Kracht, 2014).

De Luikerweg (N69) zal in de toekomst door de provincie worden opgewaardeerd conform de uitstraling van de nieuwe Westparallel. Op- en afritten aan de Luikerweg worden beperkt, zodat het tracé geschikt is voor doorgaand verkeer en om sluipverkeer vanuit aantakende wegen tegen te gaan.

Om bezoekers aan Dommelland te stimuleren niet met de auto het gebied in te trekken, is het de ambitie op termijn een fietsplan in combinatie met goed openbaar vervoer te realiseren zodat het mogelijk wordt om op verschillende locaties de fiets te huren en weer elders te retourneren. Het fietsplan is een goede kans voor samenwerking tussen Natuurgrenspark De Groote Heide en Dommelland. Tussen de verschillende locaties is een goed fietsnetwerk van groot belang. De locaties worden zo gepositioneerd dat bezoekers kunnen wisselen van vervoersstromen. Belangrijke locaties in het gebied zijn de hub in het centrum, de parkeerterreinen bij de gebiedsentree en de groene entree bij de Achterste Brug. Op termijn kunnen ook andere locaties in het grotere Natuurgrenspark de Groote Heide aangeschakeld worden. Daarnaast kan een koppeling gemaakt worden met Brainport en Eindhoven. Naast de recreatieve waarde draagt een fietsplan ook bij aan de duurzaamheidsdoelstelling doordat gestimuleerd wordt de auto te laten staan.

